

NVAO
t.a.v. directeur afdeling Nederland

Datum	Telefoon	Uw kenmerk
21 oktober 2024	06 38844149	-
Contactpersoon	Bijlage	Ons kenmerk
A. Paffen	1	2024cu0918

E-mail
kwaliteitszorg@uva.nl

Onderwerp
Aanvraag accreditatie bestaande Nederlandse masteropleidingen FdR UvA

Geachte heer Kroes,

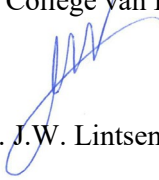
Met deze brief vragen wij heraccreditatie aan voor de volgende opleidingen:

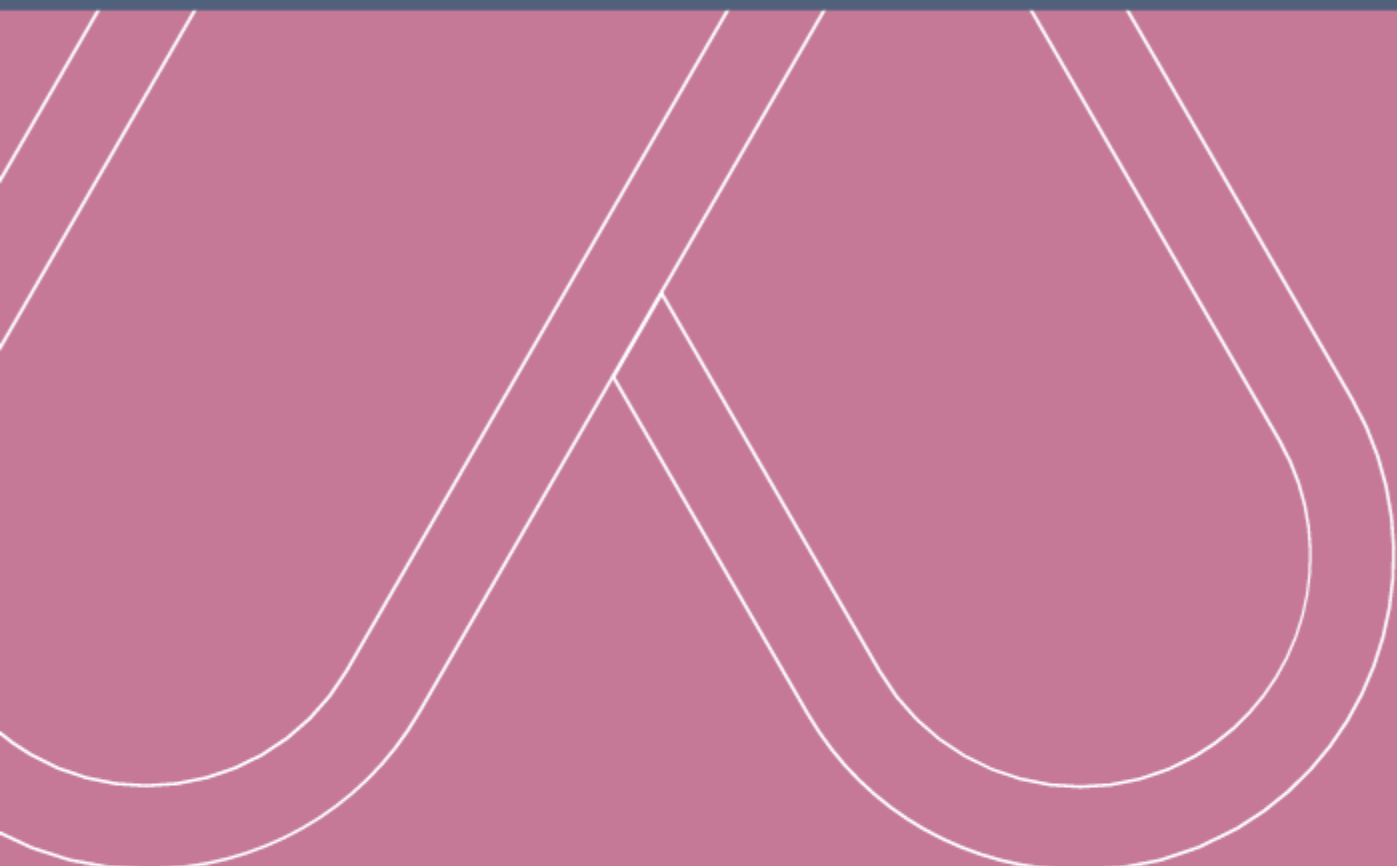
Brin	Isat	Visitatiegroep	Inleverdatum	Instelling	Opleiding
21PK	60219	WO Rechtsgeleerdheid 1	01-11-2024	Universiteit van Amsterdam	M Privaatrecht
21PK	60220	WO Rechtsgeleerdheid 1	01-11-2024	Universiteit van Amsterdam	M Publiekrecht
21PK	60222	WO Rechtsgeleerdheid 1	01-11-2024	Universiteit van Amsterdam	M Arbeidsrecht
21PK	60223	WO Rechtsgeleerdheid 1	01-11-2024	Universiteit van Amsterdam	M Informatierecht
21PK	60516	WO Rechtsgeleerdheid 1	01-11-2024	Universiteit van Amsterdam	M Gezondheidsrecht
21PK	66827	WO Rechtsgeleerdheid 1	01-11-2024	Universiteit van Amsterdam	M Fiscaal Recht

./ In de bijlage treft u de adviesrapporten met de bevindingen van het panel. De adviesrapporten bevatten vrijwel alle door de NVAO benodigde administratieve gegevens behalve de factuurgegevens en de facultaire contactpersoon. De facultaire contactpersoon voor deze aanvraag is: Daan van Versendaal (e-mail: d.vanversendaal@uva.nl, telefoon (0)6 39 35 96 58). Bij haar kunnen de factuurgegevens worden opgevraagd.

Wij vertrouwen erop u naar behoren te hebben ingelicht en zien uit naar uw reactie.

Hoogachtend,
het College van Bestuur,

drs. J.W. Lintsen MBA,
lid

A large, abstract graphic in the lower half of the page, consisting of several overlapping, curved white lines on a pink background. The lines form a complex, flowing shape that resembles a stylized 'A' or a series of connected loops.

M Arbeidsrecht | M Fiscaal Recht
M Gezondheidsrecht | M Informatierecht
M Privaatrecht | M Publiekrecht
Universiteit van Amsterdam

© 2024 Academion

www.academion.nl
info@academion.nl

Projectcode P2216

Inhoud

Samenvatting	4
Scoretabel	7
Introductie	9
Procedure	9
Panel	10
Informatie over de opleidingen	12
Beschrijving van de beoordelingsstandaarden	14
Organisatie	14
Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel	14
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	14
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	21
Standaard 3. Toetsing	37
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	41
Eindoordeel	43
Ontwikkelpunten	43
Bijlage 1. Beoogde leerresultaten	44
Bijlage 2. Opleidingscurriculum	50
Bijlage 3. Bezoekprogramma	58
Bijlage 4. Geraadpleegde materialen	60

Samenvatting

Beoogde leerresultaten

In de afgelopen jaren heeft de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam (UvA) gewerkt aan een vernieuwing van het onderwijs, met als doel studenten, onder meer via ervaringsonderwijs, kritisch en onderzoekend te leren denken en hen te stimuleren een professionele identiteit te ontwikkelen. Het onderwijs is tevens internationaal georiënteerd en perspectieven uit andere wetenschappen worden betrokken. Het panel is te spreken over de facultaire profilering en de ondernomen onderwijsvernieuwing, die het ziet als verrijking van de opleidingen. De manier waarop deze vernieuwing is ingedaald, verschilt per opleiding.

De masteropleiding Arbeidsrecht beoogt discipline- en maatschappelijk bewaarde juristen op te leiden die in staat zijn om op kritische en zelfstandige wijze arbeidsrechtelijke problemen te analyseren en met oog voor alle betrokken belangen op te lossen. De opleiding richt zich op zowel het civiele als het publieke arbeidsrecht, beide in de maatschappelijke context, en besteedt aandacht aan de vergelijking met andere rechtsgebieden, zoals het contractenrecht, aansprakelijkheidsrecht en insolventierecht. In het kader van de onderwijsvernieuwing heeft de masteropleiding Arbeidsrecht per collegejaar 2024-2025 een meer multidisciplinair karakter gekregen. Het panel oordeelt positief over de toevoeging van sociaal-wetenschappelijke en multidisciplinaire elementen. Hiermee sluit de opleiding goed aan bij het interdisciplinaire onderzoeksinstituut AIAS-HSI waarin de docenten van de opleiding zijn ingebed. Ook vindt de opleiding hiermee beter aansluiting bij andere beroepscontexten dan enkel de juridische (toga)beroepen, zoals beleidsfuncties.

De masteropleiding Fiscaal Recht leidt studenten op tot fiscalisten met een grondige kennis van en inzicht in het nationale en internationale belastingrecht, met analytisch en kritisch vermogen en inzicht in de politieke en maatschappelijke context waarin dit deel van het recht functioneert. De ondernemer is de primaire focus van de opleiding. De opleiding kent twee tracks: de track Fiscaal Recht en de track Internationaal en Europees Belastingrecht. Het panel vindt de profilering van de opleiding helder. De twee tracks zijn onderscheidend en goed gekozen. De track Fiscaal Recht is breed van opzet en richt zich op ondernemingen, terwijl de track Internationaal en Europees Belastingrecht een focus heeft op met name de wisselwerking tussen het internationaal en Europees belastingrecht en de Nederlandse context.

De masteropleiding Gezondheidsrecht leidt studenten op tot experts in het gezondheidsrecht, die zich bewust zijn van de mogelijkheden en de beperkingen van het recht in een maatschappelijke context. Op basis van diepgaande juridische kennis van het gezondheidsrecht op academisch niveau, en van de rol van het gezondheidsrecht in de praktijk, zijn de afgestudeerden in staat om oplossingen uit te denken voor juridische vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid en de gezondheidszorg, en om onderzoek te doen naar gezondheidsrechtelijke vraagstukken. Ook de verwevenheid van het vakgebied met het privaatrecht, strafrecht en bestuursrecht is goed geborgd. De opleiding combineert een brede en verdiepende kijk op het gezondheidsrecht met nadruk op het verwerven van academische en professionele vaardigheden. Het panel kan zich goed vinden in de profilering van de M Gezondheidsrecht, die het helder, onderscheidend en mooi vindt.

De masteropleiding Informatierecht biedt een integrale visie op het vakgebied van het Informatierecht, waarbij ze informatie en informatierelaties als object van regulering tot uitgangspunt neemt. De opleiding richt zich op juridische aspecten van de productie, de toegang, de verspreiding en het gebruik van informatie en van communicatie-infrastructuren. De opleiding heeft een sterk research-based karakter: ze is geworteld

in het onderzoek van het Instituut voor Informatierecht (IViR). Tegelijk heeft de opleiding aandacht voor de maatschappelijke praktijk. Ze beoogt studenten academisch op te leiden tot bekwame professionele informatierechtelijke juristen, met een oog voor theorie, praktijk en ethiek, die kritisch kunnen reflecteren op juridische aspecten van de laatste technologische ontwikkelingen en de maatschappelijke impact ervan. Het panel waardeert de integrale visie op het informatierecht die de opleiding kenmerkt en die haar onderscheidend en *leading* maakt binnen de Nederlandse academische juridische wereld en praktijk.

De masteropleiding Privaatrecht is een brede opleiding die studenten de mogelijkheid biedt zich te specialiseren in het Nederlandse privaatrecht. Kenmerkend voor de opleiding is de focus op een systematische en diepgaande kennis van de belangrijkste onderdelen van het Nederlandse privaatrecht, met aandacht voor de maatschappelijke (economische, politieke en sociale) context en de Europese en internationale dimensie. De opleiding kent twee verschillende tracks: Privaatrechtelijke Rechtspraktijk (PRP) en Commerciële Rechtspraktijk (CRP). De track PRP richt zich op een grondige verdieping van de privaatrechtelijke kernvakken, waaronder aansprakelijkheidsrecht en contractenrecht. CRP richt zich op onder meer financieel recht en insolventierecht. Binnen deze track is er daarnaast aandacht voor financiële geletterdheid, waarmee wordt bedoeld dat studenten relevante bedrijfseconomische en financiële principes kunnen interpreteren. Het panel kan zich vinden in het brede profiel van de opleiding, dat studenten veel mogelijkheden tot specialisatie biedt en goed aansluit op de beroepspraktijk. Het panel vindt het onderscheid tussen de twee tracks niet onmiddellijk evident, hoewel studenten het wel goed herkennen. Volgens het panel zou de CRP-track de keuzes die worden gemaakt bij het vormgeven van de focus op financieel recht wat meer kunnen expliciteren om het onderscheid duidelijker te maken.

De masteropleiding Publiekrecht beoogt studenten op te leiden die een cruciale functie vervullen binnen de democratische rechtsstaat en die zich richten op een betere samenleving. De opleiding kent twee tracks: Strafrecht en Staats- en bestuursrecht. Binnen de track Strafrecht worden diverse (onder meer ook voor de praktijk) relevante thema's bestudeerd in een programma dat de chronologie van de strafrechtspleging volgt. In de track Staats- en bestuursrecht staat in het bijzonder de rechtsverhouding tussen de burger en overheid centraal. De track Staats- en Bestuursrecht is recent grotendeels vernieuwd, waarbij een meer multidimensionale benadering is gekozen, met aandacht voor interne en externe rechtsvergelijking en voor een meer metajuridische insteek. Ook is er meer aandacht voor thema's uit de maatschappelijke context. De track Strafrecht is nog bezig vernieuwing vorm te geven. Volgens het panel is de profilering van de opleiding en de twee tracks verder helder en passend bij de twee rechtsgebieden.

Het panel concludeert dat de beoogde leerresultaten van alle zes de opleidingen wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie in overeenstemming zijn met nationale en internationale eisen zoals verwoord in het domeinspecifieke referentiekader. Ook weerspiegelen de beoogde leerresultaten het specifieke profiel van de opleidingen. In het kader van de onderwijsvernieuwing die de faculteit doorvoert, worden ook de leerresultaten vernieuwd, wat volgens het panel op passende wijze gebeurt. Het beveelt de opleiding *Fiscaal Recht* aan om, wanneer zij de beoogde leerresultaten vernieuwt, in de eindtermen expliciet aandacht te besteden aan maatschappelijke en ethische dimensies van het belastingrecht.

In combinatie met de juiste vooropleiding leveren alle masteropleidingen civiel effect op, waarmee de gecombineerde diploma's de bevoegdheid geven als jurist op te treden in de 'togaberoepen' van het Nederlands rechtstelsel. De masteropleiding Fiscaal Recht voldoet daarnaast aan de eisen voor fiscaal juristen zoals gesteld door de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB). De opleidingen onderhouden zowel via een facultaire adviesraad als via eigen initiatieven contacten met het werkveld. Het panel heeft hier waardering voor. Het geeft de opleidingen het advies mee om structureel alumni beleid te gaan voeren, om deze connectie nog verder te versterken.

Onderwijsleeromgeving

Het panel constateert dat de curricula van alle opleidingen duidelijk en gedegen zijn opgebouwd. Deze opbouw krijgt momenteel een impuls dankzij de onderwijsvernieuwing binnen de faculteit: de structuur wordt versterkt via leerlijnen en de maatschappelijke oriëntatie van de opleidingen krijgt nadrukkelijker vorm door de programma's heen. Ook voor academische en professionele vaardigheden is in de vernieuwde opzet duidelijk meer ruimte, evenals voor activerende werkvormen. De vakken van het faculteitsbrede Amsterdam Law Practice (ALP) illustreren dit bij uitstek. Het panel waardeert de verbetering die hiermee wordt ingezet en verwacht dat ze haar vruchten zal afwerpen. De ene opleiding is al verder met de onderwijsvernieuwing dan de andere, en het panel moedigt de faculteit aan ze voor alle opleidingen verder uit te rollen. Daarbij kunnen de opleidingen ook *best practices* uitwisselen, zoals het portfolio als werkvorm bij Gezondheidsrecht.

De faculteit kent een scriptietraject dat als vak is vormgegeven, met vaste elementen en deadlines, dat onderdeel uitmaakt van alle opleidingen. Het panel trof desondanks verschillen aan binnen en tussen opleidingen in de manier waarop dit vak wordt uitgevoerd. In de masteropleidingen Arbeidsrecht, Fiscaal Recht, Privaatrecht en Publiekrecht ervaren de studenten bovendien grote verschillen tussen begeleiders onderling. Ook hebben zij niet altijd een helder beeld bij de hoeveelheid begeleiding waar zij recht op hebben. Studenten voelen zich, ondanks de voorbereidende online modules die onderdeel zijn van het scriptietraject, niet altijd even goed voorbereid op de start van de scriptie. Het panel adviseert daarom het facultaire scriptietraject nog eens onder de loep te nemen en het meer te harmoniseren. Daarbij kan gekeken worden naar interne *best practices*, zoals het onderzoekspaper aan de start van de opleiding Informatierecht en de mondelinge presentatie van de onderzoeksopzet bij aanvang van het scriptietraject in deze opleiding.

De opleidingen zijn studeerbaar en de studiebegeleiding is over het algemeen goed vormgegeven. De opleidingen hanteren bewust ruime ingangseisen, en werken vaak met per opleiding afgestemde schakeltrajecten of een te volgen minor. Voor de opleiding Fiscaal Recht geldt dit niet en wordt vaak een maatwerkoplossing geboden. Hier adviseert het panel instromende studenten met deficiënties structureel van een 'bijspijkeroptie' te voorzien, bijvoorbeeld een *summer school*.

De docententeams van de opleidingen zijn academisch en didactisch sterk en hebben ook duidelijke connecties met het werkveld. Studenten zijn enthousiast over hun docenten, die zij kundig en bevolgen noemen. In de masteropleidingen Informatierecht, Fiscaal Recht, Gezondheidsrecht, Arbeidsrecht en Publiekrecht (track Staats- en bestuursrecht) wordt gebruik gemaakt van externe docenten. In de opleidingen Privaatrecht en Publiekrecht (track Strafrecht) worden externen ingezet voor het begeleiden van eindwerken. De manier waarop externen begeleid en geselecteerd worden, wisselt per opleiding. Het panel beveelt een centraal gestuurde en geharmoniseerde aanpak aan rondom hun inzet. Daarbij acht het panel zowel aandacht voor hun eigen academische vaardigheden als voor het potentieel om die over te brengen op de studenten van belang. Dat geldt niet alleen voor de selectie en begeleiding van externen, maar ook voor het moment waarop zij worden ingezet. Bij *Fiscaal Recht* heeft een groot deel van de (vaste) docentenstaf een (zeer) kleine aanstelling. Het panel moedigt de opleiding aan erop te blijven inzetten het aandeel grotere aanstellingen uit te breiden.

Toetsing

Het panel is positief over de toetsing en toetssystematiek die het aantrof binnen de opleidingen en de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Positieve elementen zijn de goed en proactief functionerende examencommissie en de heldere vormgeving van het toetssysteem. Met betrekking tot het formuleren van AI-beleid loopt de faculteit voorop, wat volgens het panel een compliment waard is. De toetsing in de

verschillende opleidingen is voldoende gevarieerd en passend. De huidige onderwijsvernieuwing draagt bij aan meer gevarieerde en activerende toetsvormen, en het panel moedigt de opleidingen die nog in het vernieuwingsproces zitten aan hier verder vorm aan te geven. De beoordeling van de scripties geschiedt op goede en gedegen wijze, en de beoordelingsformulieren maken via heldere onderbouwing goed duidelijk hoe het cijfer is vastgesteld. Wel beveelt het panel aan de rollen van eerste en tweede beoordelaar verder te verduidelijken in de harmonisering van het scriptieproces en om, in het geval van Fiscaal Recht, vast te leggen dat een van de twee beoordelaars gepromoveerd dient te zijn.

Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van de bestudeerde eindwerken en de gegevens over het functioneren van de alumni constateert het panel dat de opleidingen de beoogde leerresultaten realiseren. Het panel complimenteert de opleidingen met het behaalde eindniveau zoals dat uit de scripties blijkt.

Scoretabel

Het panel beoordeelt de opleidingen als volgt:

Masteropleiding Arbeidsrecht

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel positief

Masteropleiding Fiscaal Recht

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel positief

Masteropleiding Gezondheidsrecht

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel positief

Masteropleiding Informatierecht

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel positief

Masteropleiding Privaatrecht

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel positief

Masteropleiding Publiekrecht

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel positief

Em. prof. mr. Tineke Cleiren, voorzitter

Dr. Fiona Schouten, secretaris

Datum: 11 september 2024

Introductie

Procedure

Visitatie

De masteropleidingen Arbeidsrecht, Fiscaal Recht, Gezondheidsrecht, Informatierecht, Privaatrecht en Publiekrecht van de Universiteit van Amsterdam werden op 3, 4 en 5 april 2024 door een onafhankelijk peer review panel beoordeeld in het kader van de visitatiegroep Rechtsgeleerdheid 1. Dit cluster bestond uit 33 opleidingen van de Erasmus Universiteit Rotterdam, Nyenrode Business Universiteit, Universiteit van Amsterdam en Vrije Universiteit Amsterdam. De beoordeling verliep volgens de procedure en standaarden van het NVAO Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland (d.d. september 2018).

In opdracht van het Rechtsgeleerdheid 1 verzorgde evaluatiebureau Academion de begeleiding van de visitatie. Fiona Schouten trad op als coördinator en secretaris. Ook Irene Conradie, Peter Hilderling, Mariette Huisjes en Jessica van Rossum waren secretaris binnen het cluster. Zij zijn door de NVAO gecertificeerd en als secretaris geregistreerd. Voor het bezoek aan de UvA was Fiona Schouten secretaris voor de masteropleidingen Arbeidsrecht, Fiscaal Recht, Gezondheidsrecht, Informatierecht, Privaatrecht en Publiekrecht. Mariette Huisjes was secretaris voor de bacheloropleidingen Fiscaal Recht en Rechtsgeleerdheid en de masteropleidingen European Private Law, International and European Law, International Criminal Law, Law & Finance en International Tax Law.

Vorbereiding

In samenspraak met de instellingen en opleidingen stelde Academion het visitatiepanel samen, rekening houdend met de expertise en onafhankelijkheid van de leden en met de consistentie binnen het cluster. De NVAO stemde op 2 januari 2024 in met de samenstelling van het panel. De coördinator instrueerde de panelvoorzitter over haar rol binnen de visitatie volgens het Profiel van de voorzitter (NVAO 2016).

De contactpersonen van de instelling stelden voor het visitatiebezoek een bezoekprogramma op in overleg met de coördinator (zie bijlage 3). De Faculteit der Rechtsgeleerdheid selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Daarnaast bepaalde de faculteit dat het ontwikkelgesprek zou worden vormgegeven plaats zou vinden na afloop van het bezoek. Op basis van dit gesprek werd een apart ontwikkelverslag gemaakt.

In de aanloop naar de visitatie stuurden de opleidingen een lijst van afgestudeerden over de periode januari 2022 tot en met september 2023 naar de coördinator. Uit deze lijst selecteerde de panelvoorzitter in samenspraak met de coördinator 15 eindwerken per opleiding. Daarbij hielden zij rekening met de spreiding van de einds cijfers, de beoordelaars, de variant en de verschillende afstudeerrichtingen (deze verdeling is te vinden in bijlage 4). Voorafgaand aan het bezoek stelden de opleidingen de geselecteerde eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren beschikbaar aan het panel. Ook zonden de opleidingen het panel hun zelfevaluatie rapporten en aanvullende stukken toe (zie bijlage 4).

De panelleden bestudeerden de ontvangen informatie en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden. Kort voor de visitatie hield het panel een vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van het zelfevaluatie rapport, de gelezen eindwerken en de taakverdeling ter sprake kwamen. Ook werd het panel geïnformeerd over het van toepassing zijnde beoordelingskader, de werkwijze en de planning van visitaties en rapportage.

Bezoek

Tijdens het visitatiebezoek sprak het panel met verschillende opleidingsvertegenwoordigers (zie bijlage 3). Ook bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt. Het panel beëindigde de visitatie met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van de visitatie gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin zij de voorlopige indrukken, algemene observaties en suggesties voor ontwikkelpunten van het panel presenteerde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat intern voor binnen Academion voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de secretaris het rapport naar de Faculteit der Rechtsgeleerdheid met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De secretaris paste de feitelijke onjuistheden in het rapport aan op aanwijzing van de panelvoorzitter. Vervolgens stelde het panel het rapport vast en stuurde de coördinator het naar de Faculteit der Rechtsgeleerdheid en de Universiteit van Amsterdam.

Panel

Bij de clustervisitatie Rechtsgeleerdheid 1 zijn de volgende panelleden betrokken:

- Em. prof. mr. C.P.M. (Tineke) Cleiren, emeritus hoogleraar Straf- en Strafprocesrecht aan de Universiteit Leiden (voorzitter);
- Prof. dr. E. (Elisabeth) Alofs, hoofddocent Familie- en Familiaalvermogensrecht aan de Vrije Universiteit Brussel (België);
- Prof. dr. J.N. (Jan) Bouwman, hoogleraar Belastingrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. mr. dr. L.H.J. (Maurice) Adams, hoogleraar Encyclopedie van het Recht aan Tilburg University;
- Prof. dr. M.M.T.A. (Marcel) Brus, hoogleraar Internationaal Publiekrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Em. prof. dr. H.E.G.S. (Hildegard) Schneider, emeritus hoogleraar European Law aan Maastricht University;
- Prof. mr. dr. S.E. (Steven) Bartels, hoogleraar Burgerlijk Recht aan de Radboud Universiteit;
- Prof. dr. R.A. (Ramses) Wessel, hoogleraar Europees Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. dr. I.J.J. (Irene) Burgers, hoogleraar Internationaal en Europees Belastingrecht, en Economics of Taxation aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. dr. mr. T. (Ton) Liefwaard, hoogleraar Kinderrechten aan de Universiteit Leiden;
- N. (Noor) Kikken BSc., bachelorstudent Fiscaal Recht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam (student-lid);
- D. (David) de Wit, bachelorstudent Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit van Amsterdam (student-lid);
- T. (Tuncay) Yazar, masterstudent Staats- en Bestuursrecht, resp. Arbeidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam (student-lid);
- Prof. mr. dr. W.D. (Wilbert) Kolkman, hoogleraar Algemene Rechtswetenschap en Familievermogensrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen (referent);
- Mr. dr. I.M. (Martje) Boekema, universitair docent Staats- en Bestuursrecht en Rechtstheorie aan de Universiteit Utrecht (referent);
- Mr. dr. J.M. (Jens) Iverson, universitair docent Internationaal Recht aan de Universiteit Leiden (referent);

- Prof. mr. dr. A.M. (Aline) Klingenberg, hoogleraar Onderwijsinnovatie, Datadelen en Communicatierecht aan de Rijksuniversiteit Groningen (referent);
- Mr. dr. W.G.M. (Willem) Plessen, emeritus universitair hoofddocent Arbeidsrecht aan de Tilburg University (referent);
- Mr. M.F. (Melita) van der Mersch, partner en advocaat Gezondheidsrecht bij Velink & De Die advocaten (referent);
- Dr. S.F.W. (Steffie) van den Bosch LLM MSc., universitair docent Privaat-, Zaken- en Arbeidsrecht aan de Tilburg University (referent);
- Mr. dr. E.G.D. (Emanuel) van Dongen LLM, universitair hoofddocent Privaatrecht aan de Universiteit Utrecht (referent);
- Prof. dr. S.A.C.M. (Saskia) Lavrijssen, hoogleraar Economic Regulation and Market Governance of Network Industries aan Tilburg University (referent);
- Prof. mr. dr. A.C. (Aart) Hendriks, hoogleraar Gezondheidsrecht aan de Universiteit Leiden (referent);
- Em. prof. mr. D.F.M.M. (Niek) Zaman, emeritus hoogleraar Notarieel Ondernemingsrecht aan de Universiteit Leiden en adviseur bij Loyens & Loeff N.V. (referent);
- Mr. dr. S.N. (Simone) de Valk, universitair docent Arbeidsrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen (referent);
- Mr. dr. M.D.J. (Matthijs) van der Wulp, universitair docent Fiscaal Recht en Fiscale Economie aan Tilburg University (referent);
- Mr. dr. W. (Walter) Dijkshoorn, seniorjurist bij de Directie Bestuursrechtspraak van de Raad van State (referent).

Het panel dat de masteropleidingen Arbeidsrecht, Fiscaal Recht, Gezondheidsrecht, Informatierecht, Privaatrecht en Publiekrecht van de Universiteit van Amsterdam beoordeelde, bestond uit de volgende leden:

- Em. prof. mr. C.P.M. (Tineke) Cleiren, emeritus hoogleraar Straf- en Strafprocesrecht aan de Universiteit Leiden (voorzitter);
- Prof. dr. E. (Elisabeth) Alofs, hoofddocent Familie- en Familiaalvermogensrecht aan de Vrije Universiteit Brussel (België);
- Prof. dr. J.N. (Jan) Bouwman, hoogleraar Belastingrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. mr. dr. L.H.J. (Maurice) Adams, hoogleraar Encyclopedie van het Recht aan Tilburg University;
- Prof. dr. M.M.T.A. (Marcel) Brus, hoogleraar Internationaal Publiekrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Em. prof. dr. H.E.G.S. (Hildegard) Schneider, emeritus hoogleraar European Law aan Maastricht University;
- Prof. mr. dr. S.E. (Steven) Bartels, hoogleraar Burgerlijk Recht aan de Radboud Universiteit;
- N. (Noor) Kikken BSc., bachelorstudent Fiscaal Recht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam (student-lid);
- Prof. dr. I.J.J. (Irene) Burgers, hoogleraar Internationaal en Europees Belastingrecht, en Economics of Taxation aan de Rijksuniversiteit Groningen (referent);
- Mr. dr. I.M. (Martje) Boekema, universitair docent Staats- en Bestuursrecht en Rechtstheorie aan de Universiteit Utrecht (referent);
- Mr. dr. J.M. (Jens) Iverson, universitair docent Internationaal Recht aan de Universiteit Leiden (referent);
- Prof. mr. dr. A.M. (Aline) Klingenberg, hoogleraar Onderwijsinnovatie, Datadelen en Communicatierecht aan de Rijksuniversiteit Groningen (referent);
- Mr. dr. W.G.M. (Willem) Plessen, emeritus universitair hoofddocent Arbeidsrecht aan de Tilburg University (referent);

- Mr. M.F. (Melita) van der Mersch, partner en advocaat Gezondheidsrecht bij Velink & De Die advocaten (referent);
- Dr. S.F.W. (Steffie) van den Bosch LL.M. MSc., universitair docent Privaat-, Zaken- en Arbeidsrecht aan de Tilburg University (referent).

Informatie over de opleidingen

Naam van de instelling: Universiteit van Amsterdam
 Status van de instelling: Bekostigde instelling
 Resultaat instellingstoets: Positief

Naam van de opleiding: Arbeidsrecht
 CROHO-nummer: 60222
 Niveau van de opleiding: Master
 Oriëntatie van de opleiding: Academisch
 Aantal studiepunten: 60 EC
 Afstudeerrichtingen: -
 Locatie: Amsterdam
 Variant(en): Voltijd, deeltijd
 Onderwijstaal: Nederlands
 Inleverdatum NVAO: 1 november 2024

Naam van de opleiding: Fiscaal Recht
 CROHO-nummer: 66827
 Niveau van de opleiding: Master
 Oriëntatie van de opleiding: Academisch
 Aantal studiepunten: 60 EC
 Afstudeerrichtingen: Fiscaal Recht
 Internationaal en Europees Belastingrecht
 Locatie: Amsterdam
 Variant(en): Voltijd, deeltijd
 Onderwijstaal: Nederlands
 Inleverdatum NVAO: 1 november 2024

Naam van de opleiding: Gezondheidsrecht
 CROHO-nummer: 60516
 Niveau van de opleiding: Master
 Oriëntatie van de opleiding: Academisch
 Aantal studiepunten: 60 EC
 Afstudeerrichtingen: -
 Locatie: Amsterdam
 Variant(en): Voltijd
 Onderwijstaal: Nederlands
 Inleverdatum NVAO: 1 november 2024

Naam van de opleiding: Informatierecht
 CROHO-nummer: 60223
 Niveau van de opleiding: Master

Oriëntatie van de opleiding: Academisch
Aantal studiepunten: 60 EC
Afstudeerrichtingen: -
Locatie: Amsterdam
Variant(en): Voltijd, deeltijd
Onderwijstaal: Nederlands
Inleverdatum NVAO: 1 november 2024

Naam van de opleiding: Privaatrecht
CROHO-nummer: 60219
Niveau van de opleiding: Master
Oriëntatie van de opleiding: Academisch
Aantal studiepunten: 60 EC
Afstudeerrichtingen: Commerciële Rechtspraktijk
Privaatrechtelijke Rechtspraktijk
Locatie: Amsterdam
Variant(en): Voltijd, deeltijd
Onderwijstaal: Nederlands
Inleverdatum NVAO: 1 november 2024

Naam van de opleiding: Publiekrecht
CROHO-nummer: 60220
Niveau van de opleiding: Master
Oriëntatie van de opleiding: Academisch
Aantal studiepunten: 60 EC
Afstudeerrichtingen: Staats- en Bestuursrecht
Strafrecht
Locatie: Amsterdam
Variant(en): Voltijd, deeltijd
Onderwijstaal: Nederlands
Inleverdatum NVAO: 1 november 2024

Beschrijving van de beoordelingsstandaarden

Organisatie

De Nederlandstalige masteropleidingen Arbeidsrecht, Fiscaal Recht, Gezondheidsrecht, Informatierecht, Privaatrecht en Publiekrecht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit van Amsterdam worden verzorgd door de Amsterdam Graduate School of Law. Voor elke opleiding heeft een opleidingsdirecteur de leiding over de organisatie en de kwaliteit van het onderwijs. Docenten die aan de opleidingen bijdragen komen uit de afdelingen Algemene Rechtsleer, Informatierecht, Arbeidsrecht en Law & Economics, Internationaal en Europees publiekrecht, Privaatrecht en Publiekrecht. De masteropleidingen delen een opleidingscommissie (OC), behalve de masteropleiding Fiscaal Recht, die een eigen OC heeft met de bacheloropleiding Fiscaal Recht.

Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel

Het vorige visitatiepanel adviseerde voor alle opleidingen om de scriptiebegeleiding voor alle studenten meer gelijkvormig te maken. Ook gaf het de aanbeveling om de toetskwaliteit in de masteropleidingen systematisch te controleren en de examencommissie hiertoe van additionele middelen te voorzien. Voor alle opleidingen behalve Informatierecht beval het panel aan variatie in toetsvormen aan te brengen.

Het panel adviseerde om de eindtermen van Arbeidsrecht en Informatierecht beter af te stemmen op het profiel van de opleidingen, en om de beoogde leerresultaten van Privaatrecht af te zwakken met betrekking tot internationalisering en Europees privaatrecht. Daarnaast deed het adviezen over curriculumverbeteringen: het versterken van civielrechtelijke inbedding bij de algemene track van Arbeidsrecht; het toevoegen van cursusinhoud rondom omzetbelastingen en Engelstalige elementen bij Fiscaal Recht; het inperken van keuzeruimte bij Privaatrecht en Publiekrecht; en het verbeteren van het Beginselenvak en het verhogen van het aantal contacturen bij Publiekrecht.

De faculteit heeft recent het onderwijs in de opleidingen opnieuw onder de loep genomen en de eindtermen, curricula, scriptiebegeleiding, toetsing en vakinhouden opnieuw vormgegeven na het bepalen van de uitstroomprofielen van alumni. Het huidige panel stelde vast dat de aanbevelingen van het vorige panel adequaat in deze herziening zijn meegenomen. Zie verder de beschrijving van de standaarden.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Facultair onderwijsprofiel

In de afgelopen jaren heeft de Faculteit der Rechtsgeleerdheid gewerkt aan een vernieuwing van het onderwijs, gebaseerd op de overkoepelende onderwijsvisie van de UvA en het Facultair Strategisch Plan 2021-2026. Uitgangspunten daarin zijn onder meer dat studenten kritisch en onderzoekend leren denken, dat zij worden gestimuleerd om een professionele identiteit te ontwikkelen, dat het onderwijs internationaal georiënteerd is en ook perspectieven uit andere wetenschappen bij het onderwijs betreft, en dat ervaringsonderwijs (oefenen met realistische simulaties) een belangrijke rol speelt. De faculteit zet in op veranderingen die gericht zijn op kwalitatief beter onderwijs dat blijft aansluiten bij de behoeftes van de

veranderende maatschappij, en op het versterken van de motivatie en betrokkenheid van studenten. Het onderwijs moet studenten voorbereiden op de belangrijke functies die juristen in de democratische rechtsstaat vervullen ter verwezenlijking van een rechtvaardige samenleving. Op basis hiervan zijn de profielen en doelen van de masteropleidingen opnieuw onder de loep genomen en waar nodig herijkt. Dit gebeurde door het opstellen van uitstroomprofielen waarin de opleidingen op verhalende wijze het profiel van de afgestudeerde beschrijven, en door de opleidingen te analyseren en bij te sturen via het UvA-brede Zichtbare Leerlijnen Programma, dat de samenhang tussen eindtermen, leerlijnen en vakleerdoelen zichtbaar maakt en verbetert. Bij deze vernieuwingsoperatie bieden het facultaire en het universiteitsbrede Teaching and Learning Centre (TLC) opleidingen ondersteuning en advies.

Het panel is te spreken over de facultaire profilering en de ondernomen onderwijsvernieuwing. Er is de afgelopen jaren veel werk verzet, en het panel trof een levendige, positieve en ontwikkelingsgerichte sfeer aan bij het bezoek aan de faculteit. Het panel waardeert de inzet op maatschappelijke en professionele aspecten, die het ziet als een verrijking van de opleidingen. Voor de Nederlandstalige masteropleidingen die in dit rapport worden besproken geldt dat zij alle in meer of mindere mate onderdeel zijn van deze vernieuwing, maar dat de ene opleiding hier verder in staat dan de andere (zoals hierna zal blijken). Het panel moedigt alle opleidingen aan door te gaan op de ingeslagen weg, die het van duidelijke meerwaarde acht voor de studenten in de opleidingen. De faculteit verdient complimenten voor haar Teaching & Learning Centre, dat alle docenten ondersteuning biedt bij onderwijsinnovatie, kennisdeling en professionalisering in de vorm van leergangen, korte trainingen en workshops. Het panel stelt vast dat docenten deze voorziening zeer waarderen en verwacht dat het TLC helpt om de energie van de vernieuwingsoperatie waar de faculteit middenin zit vast te houden.

Profiel M Arbeidsrecht

De masteropleiding Arbeidsrecht beoogt discipline- en maatschappelijk bekwame juristen op te leiden die in staat zijn om op kritische en zelfstandige wijze arbeidsrechtelijke problemen te analyseren en met oog voor alle betrokken belangen op te lossen. Dat doen zij met goed begrip van de verschillende onderdelen van het arbeidsrecht, de belangrijkste instituties in het veld, de verschillende coördinatiemechanismen en de invloed van Europa. Afgestudeerden dienen te beschikken over diepgaande kennis van het arbeidsrecht en van de plaats van het arbeidsrecht in de onderneming, maar ook in de samenleving. Daarmee zijn zij in staat een bijdrage te leveren aan de rechtsvorming en het wetenschappelijke debat op het arbeidsrechtelijke domein. De opleiding richt zich op zowel het civiele als het publieke arbeidsrecht, beide in de maatschappelijke context. De opleiding besteedt aandacht aan de vergelijking met andere rechtsgebieden, zoals het contractenrecht, aansprakelijkheidsrecht en insolventierecht, omdat in de praktijk en in de wetenschap het arbeidsrecht niet los van deze rechtsgebieden kan worden gezien.

In het kader van de ondernomen onderwijsvernieuwing krijgt de masteropleiding Arbeidsrecht per collegejaar 2024-2025 een meer multidisciplinair en thematisch karakter. Meer en meer worden bij het arbeidsrechtelijke onderzoek de maatschappelijke validatie en context, en de effecten van regulering betrokken. Voor het opstellen van regels en voor de toepassing daarvan in de praktijk wordt de maatschappelijke context van het recht steeds belangrijker. Vanaf studiejaar 2024-2025 krijgt deze maatschappelijke context daarom een ruimere plaats in het curriculum (zie standaard 2). Daarbij is het profiel van de opleiding met sociaal-wetenschappelijke invalshoeken en empirische inzichten verrijkt.

Het panel oordeelt positief over het profiel inclusief de geplande toevoeging van sociaal-wetenschappelijke en multidisciplinaire elementen in de opleiding. Hiermee sluit de opleiding goed aan bij het interdisciplinaire onderzoeksinstituut AIAS-HSI waarin de docenten van de opleiding zijn ingebed, en dat juridische en sociaal-wetenschappelijke invalshoeken verenigt. Deze verbeterde aansluiting bij de onderzoeksgroep ziet het panel

als een versterking van de opleiding. Het panel begreep in het gesprek met de opleiding dat ze in haar huidige, meer positiefrechtelijk ingestoken vorm goed aansluit bij de juridische (toga)beroepen, zoals de advocatuur, maar dat de aansluiting bij andere professionele contexten, zoals beleidsfuncties, minder goed uit de verf komt. De nieuwe, meer contextuele en multidisciplinaire benadering zou dit moeten veranderen. Het panel kan zich in deze afweging vinden. Het moedigt de opleiding aan de ingezette vernieuwing door te zetten.

Profiel M Fiscaal Recht

De masteropleiding Fiscaal Recht leidt studenten op tot fiscalisten met een grondige kennis van en inzicht in het nationale en internationale belastingrecht, met analytisch en kritisch vermogen en inzicht in de politieke en maatschappelijke context waarin dit deel van het recht functioneert. Zij zijn in staat zich ieder domein van het fiscale werkveld eigen te maken en het effect van maatschappelijke ontwikkelingen op het fiscale rechtsgebied te duiden. De ondernemer is de primaire focus van de opleiding, mede omdat meer dan 95% van alle Nederlandse belastingen en sociale verzekeringspremies van of via ondernemers en werkgevers worden geheven. De opleiding bereidt studenten voor op een nationaal, Europees of internationaal werkterrein. Het potentiële werkveld bestaat uit het belastingadvieswezen en de fiscale advocatuur, de Belastingdienst, lokale, nationale en internationale overheden, rechterlijke instanties en gespecialiseerde fiscale instellingen.

De opleiding kent twee tracks: de track Fiscaal Recht en de track Internationaal en Europees Belastingrecht. De track Fiscaal Recht heeft een brede oriëntatie op heffingen waarmee (zelfstandige) ondernemers, ondernemingen (met name MKB) en (andere) werkgevers, zowel nationaal als internationaal, te maken krijgen. De track Internationaal en Europees Belastingrecht heeft een focus op het grensoverschrijdend ondernemen, in het licht van het maatschappelijke debat over belastingconcurrentie tussen landen en tax planning door multinationals, waardoor internationale organisaties, zoals de OESO en de Europese Unie, nieuwe regels hebben ontwikkeld.

Het panel vindt de profilering van de opleiding helder. De twee tracks zijn onderscheidend en goed gekozen. De track Fiscaal Recht is breed van opzet en richt zich op ondernemingen, terwijl de track Internationaal en Europees Belastingrecht een focus heeft op met name de wisselwerking tussen het internationaal en Europees belastingrecht en de Nederlandse context. Studenten die het panel sprak, waren positief over de profilering van de tracks.

Profiel M Gezondheidsrecht

De masteropleiding Gezondheidsrecht leidt studenten op tot experts in het gezondheidsrecht, die zich bewust zijn van de mogelijkheden en de beperkingen van het recht in een maatschappelijke context. Op basis van diepgaande juridische kennis van het gezondheidsrecht op academisch niveau, en van de rol van het gezondheidsrecht in de praktijk, zijn de afgestudeerden in staat om oplossingen uit te denken voor juridische vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid en de gezondheidszorg, en om onderzoek te doen naar gezondheidsrechtelijke vraagstukken. De opleiding stelt zich als doel om studenten een goed besef bij te brengen van zowel de normatieve als praktische complexiteit van de volksgezondheid en de gezondheidszorg. Zij hebben oog voor de sociale, medische en ethische factoren die binnen de zorg invloed kunnen uitoefenen op de effectiviteit van wetgeving en andere juridische interventies. Om dit te bereiken voorziet het onderwijsprogramma van de masteropleiding Gezondheidsrecht in zowel een brede als verdiepende kijk op het gezondheidsrecht, met aandacht voor de betekenis van de algemene rechtsgebieden (privaatrecht, bestuursrecht, strafrecht). De opleiding legt daarnaast nadruk op het verwerven van academische en professionele vaardigheden via een portfoliotraject (zie standaard 2 en 3).

Het panel stelt vast dat de opleiding een duidelijk en onderscheidend profiel heeft dat actueel is en aantrekkelijk voor studenten. In vergelijking met de enige andere masteropleiding Gezondheidsrecht in Nederland (die aan de EUR) heeft de opleiding een herkenbaar eigen karakter, met een brede benadering van het vakgebied en een nadruk op academische en professionele vaardigheden. Het panel begreep van studenten dat zij omwille hiervan voor deze master kozen. Het panel kan zich goed vinden in de profilering van de M Gezondheidsrecht, die het helder en mooi noemt. Wel zou de opleiding deze eigenheid duidelijker kunnen communiceren naar buiten toe.

Profiel M Informatierecht

De masteropleiding Informatierecht onderscheidt zich door een integrale visie op het vakgebied van het informatierecht. Vanwege de informatisering van de samenleving en het grensoverschrijdende karakter van moderne informatie en communicatietechnologie kiest de opleiding voor een conceptuele benadering, waarbij ze informatie en informatierelaties als object van regulering als uitgangspunt neemt. De opleiding richt zich op juridische aspecten van de productie, de toegang, de verspreiding en het gebruik van informatie en van communicatie-infrastructuren. Ze kent een nationaal en internationaal onderscheidend profiel vanwege haar domeinoverschrijdende opzet en de coherente visie op regulering van informatie. De opleiding heeft een sterk research-based karakter: ze is geworteld in het onderzoek van het Instituut voor Informatierecht (IViR). De master beoogt studenten academisch op te leiden tot bekwame professionele informatierechtelijke juristen, met oog voor theorie, praktijk en ethiek; studenten die kritisch kunnen reflecteren op juridische aspecten van de laatste technologische ontwikkelingen en de maatschappelijke impact ervan.

Het panel waardeert de integrale visie op het informatierecht die de opleiding kenmerkt en die haar onderscheidend en *leading* maakt binnen de Nederlandse juridische context. Deze visie leidt ertoe dat de opleiding via een 'dwarsdoorsnede' verschillende rechtsgebieden raakt. De sterke connectie met het IViR geeft de opleiding een nadrukkelijke onderzoeksoriëntatie, met aandacht voor de maatschappelijke praktijk.

Profiel M Privaatrecht

De masteropleiding Privaatrecht is een brede opleiding die studenten de mogelijkheid biedt zich te specialiseren in het Nederlandse privaatrecht. Kenmerkend voor de opleiding is de focus op een systematische en diepgaande kennis van de belangrijkste onderdelen van het Nederlandse privaatrecht, met aandacht voor de maatschappelijke (economische, politieke en sociale) context en de Europese en internationale dimensie. Studenten worden opgeleid tot kritische en analytische juristen die zijn voorbereid op de eisen die de beroepspraktijk aan hen stelt en die zich bewust zijn van hun professionele rol en verantwoordelijkheid. De nadruk op recht in context enerzijds en academische en juridische vaardigheden anderzijds sluit aan bij de ambitie van de opleiding om research-based onderwijs te geven, waarbij de (beperkende of faciliterende) rol van het recht in de aanpak van maatschappelijke kwesties wordt geëvalueerd vanuit (interne en externe) perspectieven ontleend aan het onderzoek van de betrokken docenten. Het onderwijs sluit nauw aan bij de onderzoeksexpertise van de docenten, die veelal betrokken zijn bij het Amsterdam Centre for Transformative Private Law (ACT).

De opleiding kent twee verschillende tracks: Privaatrechtelijke Rechtspraktijk (PRP) en Commerciële Rechtspraktijk (CRP). De track PRP richt zich op een grondige verdieping van de privaatrechtelijke kernvakken, waaronder aansprakelijkheidsrecht en contractenrecht. De track heeft een gevarieerd keuzevakkenaanbod. CRP onderscheidt zich van andere ondernemingsrechtelijke masters met een breed profiel door zich onder meer op financieel recht en insolventierecht te richten. Binnen deze track is er daarnaast aandacht voor financiële geletterdheid, waarmee wordt bedoeld dat studenten relevante bedrijfseconomische en financiële principes kunnen interpreteren.

Het panel kan zich vinden in het brede profiel van de opleiding, die studenten veel mogelijkheden tot specialisatie biedt en goed aansluit op de beroepspraktijk. Het panel vindt het onderscheid tussen de twee tracks niet onmiddellijk evident: de PRP-track is erg breed opgezet, terwijl de track CRP meer op financieel recht gefocust is. Volgens het panel zou de CRP-track de keuzes die worden gemaakt bij het vormgeven van deze focus wat meer kunnen expliciteren om het onderscheid duidelijker te maken. In gesprek met studenten begreep het panel dat zij het karakter van de verschillende tracks wel duidelijk voor ogen hebben en bewust kiezen voor PRP dan wel CRP.

Profiel M Publiekrecht

De masteropleiding Publiekrecht beoogt studenten op te leiden die een cruciale functie vervullen binnen de democratische rechtsstaat en die zich richten op een betere samenleving. De studenten zijn in staat om binnen het dynamische kader van de democratische rechtsstaat op zelfstandige en kritische wijze complexe juridische problemen te analyseren, te evalueren en op creatieve wijze op te lossen. Daarnaast beoogt de opleiding te bewerkstelligen dat de studenten beschikken over academische vaardigheden op het gebied van schrijven, spreken en het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een zelfstandige en kritische leerhouding.

De opleiding kent twee tracks: Strafrecht en Staats- en bestuursrecht. Het onderwijs is nauw verweven met het eigen onderzoek en ervaringen van de docenten. Binnen de track Strafrecht worden alle (onder meer voor de praktijk) relevante thema's bestudeerd in een programma dat de chronologie van de strafrechtspleging volgt. Studenten verdiepen zich in de beginselen en theorieën die ten grondslag liggen aan het strafrecht. Een kritische reflectie op de rol en grenzen van het strafrecht binnen de democratische rechtsstaat staat daarbij voorop. In de track Staats- en bestuursrecht staat in het bijzonder de rechtsverhouding tussen de burger en overheid centraal. Studenten wordt in deze track bijgebracht dat de toepassing van het recht altijd een beargumenteerde keuze betreft, voortkomend uit de afweging van de betekenis van regelgeving tegen de betekenis van ongeschreven rechtsnormen die voor het individuele geval van belang kunnen zijn. Het staatsrecht en het bestuursrecht worden geïntegreerd aangeboden. De track Staats- en bestuursrecht is recent grotendeels vernieuwd, waarbij een meer multidimensionale insteek is gekozen, met aandacht voor interne en externe rechtsvergelijking en voor een meer metajuridische insteek, waarbij ook kennis van andere wetenschappelijke disciplines in de studie van het positieve recht geïntroduceerd worden. Ook is er meer aandacht voor thema's uit de maatschappelijke context, zoals duurzaamheid en digitalisering. De track Strafrecht is nog bezig vernieuwing vorm te geven (zie standaard 2). Volgens het panel is de profilering van de opleiding en de twee tracks helder en passend bij de twee rechtsgebieden.

Beoogde leerresultaten

Het masterniveau van de opleidingen is geconcretiseerd in beoogde leerresultaten op het gebied van kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden. Deze verdisconteren het domeinspecifieke referentiekader Rechtsgeleerdheid (2016) en de Dublin-descriptoren voor masteropleidingen. Ook zijn ze opgesteld in lijn met het verkrijgen van het civiel effect. Zie bijlage 1 voor een overzicht per opleiding. Het panel stelt vast dat de beoogde leerresultaten van alle opleidingen het juiste academische masterniveau laten zien en dat ze passend zijn voor juridische opleidingen. In alle gevallen weerspiegelen ze het specifieke profiel van de opleiding.

In het kader van de onderwijsvernieuwing zijn of worden de beoogde leerresultaten herzien om de sterkere focus op maatschappelijke context en kritische reflectie sterker tot uitdrukking te brengen. Dit geldt met name voor de masteropleidingen *Arbeidsrecht*, *Gezondheidsrecht* en *Privaatrecht*. Voor deze opleidingen zijn

in bijlage 1 de huidige en de aangepaste beoogde leerresultaten te lezen. De opleiding *Publiekrecht* heeft de beoogde leerresultaten in de vernieuwing meer expliciet aan de Dublin-descriptoren gekoppeld. Het panel kan zich vinden in de voorgenomen vernieuwingen, die de aangescherpte profielen goed weerspiegelen. Andere opleidingen overwegen een vergelijkbare aanpassing maar hebben die nog niet geconcretiseerd. Specifiek de masteropleiding *Informatierecht* is van plan dit te doen, en daarbij de suggestie van het vorige panel op te volgen om haar unieke profiel sterker in de beoogde leerresultaten uit te drukken. Het panel waardeert dat deze opvolging van de suggestie onderdeel is van een bredere opleidingsvernieuwing. De opleiding *Fiscaal Recht* heeft de onderwijsvernieuwing nog niet voltooid. Het panel beveelt aan om bij de vernieuwing in de eindtermen expliciet aandacht te hebben voor ethiek en maatschappelijke dimensies van het belastingrecht.

Aansluiting op de arbeidsmarkt

Voor alle masteropleidingen geldt dat zij qua inhoud, profilering en beoogde leerresultaten zijn afgestemd op het beroepenveld en de vereisten die van daaruit worden gesteld. In combinatie met de juiste vooropleiding leveren alle masteropleidingen civiel effect op, zoals is vastgesteld in het Convenant Civiel Effect door het Overlegorgaan Juridische Faculteiten in samenwerking met de Nederlandse Orde van Advocaten en de Raad voor de rechtspraak. Dat wil zeggen dat de gecombineerde diploma's de bevoegdheid geven als jurist op te treden in de 'togaberoepen' van het Nederlands rechtstelsel. De masteropleiding *Fiscaal Recht* voldoet daarnaast aan de eisen voor fiscaal juristen zoals gesteld door de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB). De opleidingen borgen hun aansluiting bij de eisen en de verwachtingen van het beroepenveld via een facultaire werkveldadviesraad, die adviseert over de doelen en inhoud van de curricula. Ook in de docententeams zijn veel experts aanwezig die (deels) in het werkveld actief zijn.

Opleidingen onderhouden ook zelf contacten met het werkveld om te waarborgen dat hun curriculum aansluit bij de behoeftes van de beroepspraktijk. In de afgelopen periode zijn er, met name in het kader van de herziening en explicitering van de uitstroomprofielen van de opleidingen, door veel opleidingen besprekingen gehouden met alumni en vertegenwoordigers van de rechterlijke macht, belastingdienst en belastingadvieskantoren. Deze besprekingen hebben aan verduidelijking en aanscherping van de profielen bijgedragen.

Het panel constateert dat de opleidingen goed afgestemd zijn op het werkveld en dat vertegenwoordigers van verschillende beroepenvelden betrokken zijn bij het verbeteren en aanscherpen van hun profilering en programma. Zeker in het kader van de onderwijsvernieuwing is hier goed op ingezet. Het panel vindt het een goede zaak dat de beroepsvereisten voor de togaberoepen en de NOB verdisconteerd zijn in de profilering en het programma (zie standaard 2) van de opleidingen. Wel denkt het panel dat de opleidingen nog zouden kunnen inzetten op een structureler alumnibeleid. Alumni worden nu wel geraadpleegd en betrokken, maar door hier actief beleid op te voeren kan de opleiding de connectie met de arbeidsmarkt versterken en haar eigen studenten van een netwerk voorzien.

Overwegingen

In de afgelopen jaren heeft de Faculteit der Rechtsgeleerdheid gewerkt aan een vernieuwing van het onderwijs, met als doel studenten, onder meer via ervaringsonderwijs, kritisch en onderzoekend te leren denken en hen te stimuleren een professionele identiteit te ontwikkelen. Het onderwijs is tevens internationaal georiënteerd en perspectieven uit andere wetenschappen worden betrokken. Het panel is te spreken over de facultaire profilering en de ondernomen onderwijsvernieuwing, die het ziet als verrijking van de opleidingen. De manier waarop deze vernieuwing is ingedaald, verschilt per opleiding.

De masteropleiding Arbeidsrecht beoogt discipline- en maatschappelijk bewaame juristen op te leiden die in staat zijn om op kritische en zelfstandige wijze arbeidsrechtelijke problemen te analyseren en met oog voor alle betrokken belangen op te lossen. De opleiding richt zich op zowel het civiele als het publieke arbeidsrecht, beide in de maatschappelijke context, en besteedt aandacht aan de vergelijking met andere rechtsgebieden, zoals het contractenrecht, aansprakelijkheidsrecht en insolventierecht. In het kader van de onderwijsvernieuwing heeft de masteropleiding Arbeidsrecht per collegejaar 2024-2025 een meer multidisciplinair karakter gekregen. Het panel oordeelt positief over de toevoeging van sociaal-wetenschappelijke en multidisciplinaire elementen. Hiermee sluit de opleiding goed aan bij het interdisciplinaire onderzoeksinstituut AIAS-HSI waarin de docenten van de opleiding zijn ingebed. Ook vindt de opleiding hiermee beter aansluiting bij andere beroepscontexten dan enkel de juridische (toga)beroepen, zoals beleidsfuncties.

De masteropleiding Fiscaal Recht leidt studenten op tot fiscalisten met een grondige kennis van en inzicht in het nationale en internationale belastingrecht, met analytisch en kritisch vermogen en inzicht in de politieke en maatschappelijke context waarin dit deel van het recht functioneert. De ondernemer is de primaire focus van de opleiding. De opleiding kent twee tracks: de track Fiscaal Recht en de track Internationaal en Europees Belastingrecht. Het panel vindt de profilering van de opleiding helder. De twee tracks zijn onderscheidend en goed gekozen. De track Fiscaal Recht is breed van opzet en richt zich op ondernemingen, terwijl de track Internationaal en Europees Belastingrecht een focus heeft op met name de wisselwerking tussen het internationaal en Europees belastingrecht en de Nederlandse context.

De masteropleiding Gezondheidsrecht leidt studenten op tot experts in het gezondheidsrecht, die zich bewust zijn van de mogelijkheden en de beperkingen van het recht in een maatschappelijke context. Op basis van diepgaande juridische kennis van het gezondheidsrecht op academisch niveau, en van de rol van het gezondheidsrecht in de praktijk, zijn de afgestudeerden in staat om oplossingen uit te denken voor juridische vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid en de gezondheidszorg, en om onderzoek te doen naar gezondheidsrechtelijke vraagstukken. Ook de verwevenheid van het vakgebied met het privaatrecht, strafrecht en bestuursrecht is goed geborgd. De opleiding combineert een brede en verdiepende kijk op het gezondheidsrecht met nadruk op het verwerven van academische en professionele vaardigheden. Het panel kan zich goed vinden in de profilering van de M Gezondheidsrecht, die het helder, onderscheidend en mooi vindt.

De masteropleiding Informatierecht biedt een integrale visie op het vakgebied van het Informatierecht, waarbij ze informatie en informatierelaties als object van regulering tot uitgangspunt neemt. De opleiding richt zich op juridische aspecten van de productie, de toegang, de verspreiding en het gebruik van informatie en van communicatie-infrastructuren. De opleiding heeft een sterk research-based karakter: ze is geworteld in het onderzoek van het Instituut voor Informatierecht (IVIR). Tegelijk heeft de opleiding aandacht voor de maatschappelijke praktijk. Ze beoogt studenten academisch op te leiden tot bewaame professionele informatierechtelijke juristen, met een oog voor theorie, praktijk en ethiek, die kritisch kunnen reflecteren op juridische aspecten van de laatste technologische ontwikkelingen en de maatschappelijke impact ervan. Het panel waardeert de integrale visie op het informatierecht die de opleiding kenmerkt en die haar onderscheidend en *leading* maakt binnen de Nederlandse academische juridische wereld en praktijk.

De masteropleiding Privaatrecht is een brede opleiding die studenten de mogelijkheid biedt zich te specialiseren in het Nederlandse privaatrecht. Kenmerkend voor de opleiding is de focus op een systematische en diepgaande kennis van de belangrijkste onderdelen van het Nederlandse privaatrecht, met aandacht voor de maatschappelijke (economische, politieke en sociale) context en de Europese en internationale dimensie. De opleiding kent twee verschillende tracks: Privaatrechtelijke Rechtspraktijk (PRP)

en Commerciële Rechtspraktijk (CRP). De track PRP richt zich op een grondige verdieping van de privaatrechtelijke kernvakken, waaronder aansprakelijkheidsrecht en contractenrecht. CRP richt zich op onder meer financieel recht en insolventierecht. Binnen deze track is er daarnaast aandacht voor financiële geletterdheid, waarmee wordt bedoeld dat studenten relevante bedrijfseconomische en financiële principes kunnen interpreteren. Het panel kan zich vinden in het brede profiel van de opleiding, dat studenten veel mogelijkheden tot specialisatie biedt en goed aansluit op de beroepspraktijk. Het panel vindt het onderscheid tussen de twee tracks niet onmiddellijk evident, hoewel studenten het wel goed herkennen. Volgens het panel zou de CRP-track de keuzes die worden gemaakt bij het vormgeven van de focus op financieel recht wat meer kunnen expliciteren om het onderscheid duidelijker te maken.

De masteropleiding Publiekrecht beoogt studenten op te leiden die een cruciale functie vervullen binnen de democratische rechtsstaat en die zich richten op een betere samenleving. De opleiding kent twee tracks: Strafrecht en Staats- en bestuursrecht. Binnen de track Strafrecht worden diverse (onder meer ook voor de praktijk) relevante thema's bestudeerd in een programma dat de chronologie van de strafrechtspleging volgt. In de track Staats- en bestuursrecht staat in het bijzonder de rechtsverhouding tussen de burger en overheid centraal. De track Staats- en Bestuursrecht is recent grotendeels vernieuwd, waarbij een meer multidimensionale benadering is gekozen, met aandacht voor interne en externe rechtsvergelijking en voor een meer metajuridische insteek. Ook is er meer aandacht voor thema's uit de maatschappelijke context. De track Strafrecht is nog bezig vernieuwing vorm te geven. Volgens het panel is de profilering van de opleiding en de twee tracks verder helder en passend bij de twee rechtsgebieden.

Het panel concludeert dat de beoogde leerresultaten van alle zes de opleidingen wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie in overeenstemming zijn met nationale en internationale eisen zoals verwoord in het domeinspecifieke referentiekader. Ook weerspiegelen de beoogde leerresultaten het specifieke profiel van de opleidingen. In het kader van de onderwijsvernieuwing die de faculteit doorvoert, worden ook de leerresultaten vernieuwd, wat volgens het panel op passende wijze gebeurt. Het beveelt de opleiding *Fiscaal Recht* aan om, wanneer zij de beoogde leerresultaten vernieuwt, in de eindtermen expliciet aandacht te besteden aan maatschappelijke en ethische dimensies van het belastingrecht. .

In combinatie met de juiste vooropleiding leveren alle masteropleidingen civiel effect op, waarmee de gecombineerde diploma's de bevoegdheid geven als jurist op te treden in de 'togaberoepen' van het Nederlands rechtstelsel. De masteropleiding Fiscaal Recht voldoet daarnaast aan de eisen voor fiscaal juristen zoals gesteld door de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB). De opleidingen onderhouden zowel via een facultaire adviesraad als via eigen initiatieven contacten met het werkveld. Het panel heeft hier waardering voor. Het geeft de opleidingen het advies mee om structureel alumnibeleid te gaan voeren, om deze connectie verder nog te versterken.

Conclusie

Het panel oordeelt voor beide opleidingen dat ze op standaard 1 voldoen.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Curriculum: alle opleidingen

De masteropleidingen aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid kennen een indeling in twee semesters. Studenten volgen daarin vakken en schrijven een scriptie van 12 EC. De opleidingen kennen ook alle een ondersteunende structuur met juridisch-inhoudelijke, maatschappelijke en vaardighedenleerlijnen door de vakken heen. Bijlage 2 bevat een overzicht van de opleidingscurricula. Behalve de masteropleiding Gezondheidsrecht kennen de masteropleidingen naast de voltijd- ook een deeltijdvariant. Deeltijdstudenten volgen hetzelfde onderwijsprogramma als voltijdstudenten en schuiven bij hen aan in de vakken, maar kunnen langer over de opleiding doen. De meeste opleidingen bieden een klein deel van het onderwijs in de avonduren aan, voor voltijd- en deeltijdstudenten, waardoor de combinatie met andere activiteiten voor deeltijders gemakkelijker wordt. Studieadviseurs en opleidingsdirecteuren helpen de deeltijdstudent zo nodig met het maken van een studieplan.

Elke masteropleiding biedt minimaal 6 EC ervaringsonderwijs aan: de Amsterdam Law Practice (ALP). Hieronder valt een breed scala aan vakken, zowel binnen opleidingen als faculteitsbreed aangeboden, met daaronder nationale en internationale mootcourts, wetgevingsonderhandeling-simulaties, en legal tech labs. Faculteitsbreed zijn er de Amsterdam Law Clinics, waarin studenten in opdracht van cliënten werken aan echte zaken van algemeen belang. Een bepalend kenmerk van alle ALP-vakken is de aandacht voor de (al dan niet gesimuleerde) ervaring en reflectie op die ervaring. Studenten leren door te doen en door te reflecteren op hun professionele rol en identiteit op basis van inzichten vanuit onder meer de beroepsethiek. Ze vormen zich een beter beeld van wat de maatschappij van juristen verwacht en mag verwachten, welke juridische rol goed bij hen past en hoe om te gaan met keuzes en (ethische) dilemma's in de beroepsuitoefening. Op deze manier draagt de faculteit bij aan het opleiden van verantwoordelijke juristen. Binnen de masteropleidingen bestaan inmiddels ruim 30 ALP-vakken.

Studenten kunnen als ALP-onderdeel ook een stage inbrengen (6 EC), mits deze een afdoende inhoudelijke band heeft met de opleiding. Dit wordt getoetst met een stageplan dat studenten voorafgaand aan de stage moeten indienen. Studenten volgen tijdens hun stage ook onderwijs; in vijf bijeenkomsten staan beroepsethiek en reflectie op de rol van jurist centraal. De voortgang wordt bewaakt met behulp van een tussentijds verslag en een stageverslag. In het tussentijds verslag beschrijven studenten hun werkzaamheden, hoe de kennis uit de masteropleiding gebruikt wordt en hoe de begeleiding verloopt. In het stageverslag reflecteren studenten op hun eigen professionele rol op basis van de literatuur die tijdens het onderwijs is behandeld.

Alle masteropleidingen sluiten af met een masterscriptie (12 EC). Die is als afstudeervak vormgegeven met een facultair coördinator. Elke opleiding of track heeft een coördinator als aanspreekpunt die in direct contact staat met de facultair coördinator. Het masterscriptietraject heeft een vaste opzet, met vaste begin- en einddata en deadlines. Het wordt twee keer per studiejaar aangeboden, omdat bij sommige opleidingen zowel in september als februari met de studie gestart kan worden. Alle studenten kunnen van beide mogelijkheden gebruik maken. Het scriptievak heeft een onderwijscomponent in de vorm van fysieke en online modules rondom academische vaardigheden. Vanaf eind 2023 wordt een vernieuwde module m.b.t. plagiaat en wetenschappelijke integriteit in het kader van de scripties ontwikkeld.

Het panel is positief over de centraal vormgegeven onderdelen. Van studenten begreep het dat de ALP-vakken inspirerend en activerend worden gevonden, waarmee ze een goede en motiverende aanvulling vormen op de curricula en invulling geven aan de doelen van de facultaire onderwijsvernieuwing. De vormgeving van het scriptietraject als vak vindt het panel bevorderlijk voor de vergelijkbaarheid en transparantie. Het merkte nog wel grote verschillen per opleiding op in de uitvoering, die hierna nog worden

besproken. Een algemene aanbeveling van het panel is dan ook om dit traject sterker te harmoniseren tussen de verschillende opleidingen.

De masteropleidingen voldoen, in combinatie met de juiste bacheloropleiding of een passend schakelprogramma, aan de eisen gesteld in het Convenant Civiel Effect. Via een overzicht in de zelfevaluatie kon het panel nagaan welke vakinhouden per opleiding aan deze eisen gekoppeld zijn. Het panel is positief over het feit dat alle Nederlandstalige masteropleidingen op deze manier toegang geven tot de togaberoepen.

Het panel heeft met plezier en bewondering een korte excursie gemaakt naar de Amsterdam Law Hub, een broedplaats waar studenten via een stage, een cursus of een extracurriculaire activiteit rechtstreeks in aanraking komen met juridische vragen van maatschappelijke organisaties en individuen. Het panel vindt dit een originele manier om studenten te trainen en kennis te laten maken met wat maatschappij van hen vraagt.

Curriculum: Arbeidsrecht

De masteropleiding Arbeidsrecht start met een aantal verplichte vakken (30 EC), gevolgd door gebonden keuzevakken (24 EC) en de scriptie (12 EC). In de verplichte vakken verwerven studenten alle benodigde kennis en inzicht in de verhoudingen tussen de verschillende onderwerpen. In alle vakken wordt aandacht besteed aan de nationale en internationale (Europese) context van het behandelde onderwerp. Mede naar aanleiding van de aanbevelingen van het vorige visitatiepanel besteedt de opleiding meer aandacht aan de relatie tussen arbeidsrechtelijke en civielrechtelijke leerstukken dan eerder. In het huidige programma is een duidelijke opbouw te herkennen, waarbij de keuzevakken een verdieping bieden op de in de verplichte vakken behandelde stof. De keuzevakken bieden studenten ook de mogelijkheid om een eigen profilering aan te brengen. Sommige studenten kiezen voor een meer ondernemingsrechtelijke, anderen voor meer maatschappelijk geïntendeerde profilering. Gezien de zorgvuldige opbouw van het programma heeft de opleiding per 2022-2023 de februari-instroom van studenten stopgezet, om te zorgen dat zij het programma in optimale volgorde doorlopen.

Vaardigheden hebben een centrale plaats in het programma en kennen een logische opbouw. In het eerste blok bezoeken studenten een arbeidsrechtelijke zitting (zo veel mogelijk onder begeleiding van een docent) en doen ze verslag van hun observaties, niet alleen wat de inhoud van de zaak betreft, maar ook ten aanzien van attitude en gedrag van de professionals (rechters, gemachtigden) en partijen. In het volgende blok schrijven studenten een blog over een van de onderwerpen van het vak Arbeidsrecht Collectief. Bij het vak Socialezekerheidsrecht houden studenten een referaat. In het vak Europees Arbeidsrecht nemen studenten deel aan een moot court (oefenrechtbank) waarin ze een zaak moeten bepleiten of beslissen, zowel mondeling als schriftelijk. In de verschillende keuzevakken wordt op de reeds verworven vaardigheden voortgebouwd. Het schrijven van de scriptie en de verdediging ervan vormen het sluitstuk van de vaardighedenleerlijn.

Het programma van de masteropleiding wordt op dit moment in het kader van de in de faculteit ondernomen onderwijsvernieuwing herzien. Het programma onderscheidt nu drie leerlijnen die de samenhang en opbouw van het curriculum zichtbaar maken: de Juridische leerlijn, de leerlijn Arbeidsrecht in Context en de leerlijn Professionele Houding en Vaardigheden. De Juridische leerlijn omvat vakken over de te verwerven kennis van het arbeidsrecht en de aanpalende rechtsgebieden. De leerlijn Arbeidsrecht in Context is gericht op de integratie van sociaalwetenschappelijke inzichten in de verworven arbeidsrechtelijke kennis om zo het recht in de context van de samenleving en het menselijk gedrag kunnen plaatsen. De derde leerlijn, Professionele Houding en Vaardigheden, wordt momenteel uitgewerkt. Juridische, professionele en academische vaardigheden zullen in het nieuwe programma een nog

prominentere rol hebben dan nu het geval is. Uitgangspunt is daarbij zoveel mogelijk activerend onderwijs in te zetten met expliciete training, feedback en toetsing van juridische en academische vaardigheden.

Het panel stelt vast dat het curriculum van de opleiding zoals dat op het moment van visiteren werd aangeboden, een goede en logische opbouw kent. Het heeft afwisselende en activerende werkvormen, met name in de vaardighedenlijn. Positief vindt het panel dat de februari-instroom is geschrapt om de coherentie te waarborgen. Studenten hebben de mogelijkheid eigen accenten aan te brengen via de keuzevakken. De studenten met wie het panel sprak, waren positief over hun opleiding en de inhoud en vormgeving van de vakken. De aandacht voor onderzoek in combinatie met een duidelijke praktijkoriëntatie noemden zij als positief punt. Wel gaven ze aan nog iets meer training te willen in het opstellen van onderzoeksvragen en het starten van een onderzoek alvorens aan de scriptie te starten.

Het panel vindt de voorgenomen vernieuwing van de opleiding veelbelovend, omdat de meer multidisciplinaire aanpak zorgt voor een nog sterkere aansluiting bij een brede beroepspraktijk (naast de juridische ook bijvoorbeeld de beleidskant). Ook wordt het verbinden van het onderwijs met het onderzoek van de docenten en binnen de sectie Arbeidsrecht hierdoor sterker vormgegeven. Het panel heeft goede hoop dat het aanpassen van het vaardighedentraject ook zal zorgen dat studenten de training in academische vaardigheden rondom het opzetten van een onderzoek als beter aansluitend bij de beroepspraktijk zullen ervaren. Het geeft de opleiding mee te volgen of dit inderdaad gebeurt in het nieuwe curriculum.

Curriculum: Fiscaal Recht

Het curriculum van de masteropleiding Fiscaal Recht begint in het eerste semester met vakken (27 EC) die verplicht zijn voor alle studenten en waarin basiskennis en -inzichten worden onderwezen rondom fundamentele thema's. In het tweede semester kiezen de studenten voor één van de twee tracks (21 EC). Los hiervan bevat het programma geen keuze-elementen, al kunnen studenten extracurriculair vakken uit de andere track volgen. De opleiding wordt afgesloten met de scriptie (12 EC). In navolging van aanbevelingen van het vorige visitatiepanel is een facultatieve Engelstalige werkgroep ingevoegd in het vak Europees Belastingrecht van de track Internationaal en Europees Belastingrecht. De suggestie om het vak Omzetbelasting uit de andere track op te nemen binnen Internationaal en Europees Belastingrecht, heeft de opleiding niet opgevolgd omdat die niet bij de focus op de multinationale onderneming past. Wel onderzoekt de opleiding of dit mogelijk een keuzevak kan worden voor studenten in deze track. De opleiding zet in op activerende werkvormen (casusposities oplossen, presenteren, argumenteren) en benut hybride werkvormen, onder andere voor het inzetten van gastsprekers in de colleges.

In het kader van de facultaire onderwijsvernieuwing zijn vier leerlijnen geformuleerd, die eind 2024 zullen zijn geïmplementeerd door de opleiding heen, inclusief in de beide tracks: (i) Positief fiscaal recht, (ii) Fiscaal recht in context, (iii) Academische en juridische vaardigheden en (iv) Professionele houding. In de leerlijn Positief fiscaal recht komen positiefrechtelijke thema's ruim aan bod, waarbij ook aanpalende rechtsgebieden worden behandeld, namelijk rechtsgebieden die van belang zijn voor het fiscale recht maar daar geen deel van uit maken. In de leerlijn Fiscaal recht in context komen ontwikkelingen in de samenleving en spanningsvelden die daarmee samenhangen aan de orde, en wordt aandacht besteed aan onder meer duurzaamheid, mondialisering, ethiek en transparantie. De laatste twee leerlijnen zijn momenteel volop in ontwikkeling. In de leerlijn Academische en juridische vaardigheden oefenen studenten met schriftelijke en mondelinge communicatie, het oplossen van casusposities, kritisch denken, onderzoeksvaardigheden en digitale vaardigheden. De opleiding is van plan om in de track Internationaal en Europees Belastingrecht meer aandacht in te bouwen voor de ontwikkeling van mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden. Momenteel kunnen studenten wel deelnemen aan een tweedaags event Simulated Tax Treaty

Negotiations, waarin vaardigheden een belangrijke rol spelen, maar dit is geen regulier onderdeel van het onderwijs. In de leerlijn Professionele houding ten slotte reflecteren studenten op de rol van de fiscalist in de maatschappij, en zijn/haar professionele identiteit en de ontwikkeling daarvan. Voor het realiseren van de doelen van deze leerlijn worden momenteel in verschillende vakken leerdoelen en onderwijsvormen aangepast.

Studenten kunnen ook in februari instromen, wat gezien de ontwikkeling van deze doorlopende leerlijnen enige frictie oplevert. De opleiding licht de studenten hierover duidelijk in en is van plan de in februari instromende studenten een voorbereidingsprogramma aan te bieden om hen in staat te stellen de opleiding goed te doorlopen.

Het panel vindt dat het curriculum van de opleiding gedegen in elkaar zit. Het heeft het curriculum met studenten, docenten en opleidingsmanagement besproken. Daarbij begreep het dat studenten positief zijn over hun opleiding en zich kunnen vinden in de opbouw en academische diepgang. Studenten waren te spreken over de manier waarop de vakken aansluiten bij de actualiteit. Het panel heeft waardering voor de versterking van de vaardigheden in de nieuwe leerlijn, en de ontwikkeling van een leerlijn rondom maatschappij en ethiek. Volgens het panel is dit laatste onmisbaar in een opleiding als deze, zeker gezien de huidige 'dubbele-pettendiscussie' rondom aanstellingen van docenten bij private partijen. Docenten gaven aan het panel aan dat veel van de vakken hier nu al expliciet aandacht aan besteden. Studenten herkennen dit echter nog niet als zodanig. Het panel moedigt de opleiding daarom aan de leerlijn door te ontwikkelen en hiermee de aandacht voor ethiek expliciet naar studenten te communiceren.

Curriculum: Gezondheidsrecht

Het curriculum van de masteropleiding Gezondheidsrecht vangt aan met het vak Inleiding Gezondheidsrecht. Daarin komen de binnen het vak geldende uitgangspunten en de algemene ontwikkelingen die zich binnen het vak voordoen aan bod. Ook wordt in dit vak aandacht besteed aan onderwerpen die bij vrijwel elk deelthema binnen het vakgebied aan de orde zijn (zoals kwaliteit van zorg, het vraagstuk van de derdenbelangen, de opkomst van zorgtechnologie en de relatie tussen recht en beleid). In de overige vakken van de opleiding worden op een verdiepende wijze de meest belangrijke deelthema's van het vakgebied onderwezen. In de verschillende vakken komt de student in aanraking met de voor dit vakgebied relevante aspecten van de algemene rechtsgebieden, waaronder privaatrecht, strafrecht, bestuursrecht en internationaal recht. De opleiding structureert deze inhoud via vier leerlijnen: 1 Het gezondheidsrecht; 2 Gezondheidsrecht in context; 3 Academische en juridische vaardigheden; 4 Professionele houding. Deze zijn in het kader van onderwijsvernieuwing recent aangescherpt in relatie tot de beoogde leerresultaten, en vice versa (zie standaard 1). De opleiding maakt gebruik van afwisselende en activerende werkvormen, en wisselt daartoe hoor- en werkcolleges af. Bij die laatste worden studenten in kleinere groepen gesplitst, bespreken zij de aangeboden leerstof en de toepassing in de praktijk en maken zij opdrachten. Bij enkele vakken wordt het flipping the classroom-principe gehanteerd. Er zijn drie keuzevakken in het tweede semester.

Een belangrijk vakoverschrijdend instrument in de opleiding is het portfolio. Elke student voert hiervoor bij zes vakken een opdracht uit, afwisselend individueel en in groepsverband. Deze portfolio-opdrachten richten zich op vaardigheden zoals onderzoek verrichten, schrijven van onderscheiden soorten stukken, mondeling presenteren, samenwerken, beroepshouding en beroepsethiek en reflecteren op het eigen gedrag. Studenten mogen één van de portfolio-opdrachten laten vallen (m.u.v. de onderzoeksopdracht behorende bij het ALP-vak Patiëntenrechten: Theorie en Praktijk, die geldt als voorbereiding op de scriptie). Reflectie vindt plaats door middel van een door de student bij te houden logboek. Het portfolioprogramma is zo ingericht dat de schriftelijke opdrachten een variatie kennen die reflecteert op welke verschillende

manieren afgestudeerden in de rechtspraktijk moeten rapporteren. De schriftelijke opdrachten doen ook een beroep op uiteenlopende vaardigheden en inzichten.

Het panel waardeert het goed ontworpen en doordachte curriculum van de masteropleiding Gezondheidszorg, met heldere opbouw en activerende en gevarieerde leerlijnen. Het portfolio is daarbij een mooi instrument: het biedt op gestructureerde wijze extra ruimte voor reflectie, verdieping en persoonlijke ontwikkeling. Studenten gaven aan dat zij het eerste semester als relatief zwaar ervaren. Het panel acht dit moeilijk te vermijden en is positief over het feit dat hier de basis van het gezondheidsrecht wordt neergezet, waarna andere vakken erop kunnen voortbouwen. Het panel looft dat docenten in de vakken enerzijds vaak verbanden leggen met hun lopend onderzoek en anderzijds steeds de praktijk en maatschappij bij hun onderwijs betrekken. Studenten ervaren de opleiding daardoor als actueel en diepgravend, en raken er gemotiveerd door. De opleiding onderzoekt momenteel hoe het thema *public health* een vaste plaats kan krijgen in het curriculum; het panel moedigt dit aan, omdat het in zijn ogen een urgent thema is. Het programma bevat drie keuzevakken; studenten kunnen daarnaast eigen accenten aanbrengen in opdrachten binnen de vakken en het portfolio, alsook in de scriptie.

Tot voor kort kende de master ook een februari-instroom. Sinds de herziening van het programma in 2019 leidde deze instroom tot een onlogische vakkenvolgorde, en soms tot onnodige vertraging. Om die reden is de mogelijkheid van een februari-instroom geschrapt. Volgens het panel is dit een goede zaak.

Curriculum: Informatierecht

In het eerste semester van de opleiding Informatierecht volgen de studenten de verplichte basisvakken Informatierecht en Intellectueel eigendomsrecht (elk 12 EC). De integrale visie van het informatierecht komt tot uiting in deze basisvakken. Daarnaast schrijven de studenten een onderzoekspaper onder begeleiding van een docent die zelf een actief IViR-onderzoeker is (6 EC). In het tweede semester bouwen keuzevakken (18 EC) voort op de reeds opgedane basiskennis (sequenced learning-aanpak). Studenten kiezen drie gebonden keuzevakken van elk 6 EC, waarbij één ALP-vak kan worden gekozen. Daarnaast kan de student (na toestemming van de Examencommissie) een 6 EC-vak uit een ander masterprogramma kiezen dat goed aansluit op de eindtermen. Ook schrijven ze de scriptie (12 EC).

Er zijn binnen de opleiding verschillende mogelijkheden voor studenten om keuzevakken in het Engels te volgen en om hun onderzoekspaper en/of scriptie in het Engels te schrijven, passend bij de Europese en internationale oriëntatie van het vakgebied. De opleiding kent, mede door het versterken van de ervaringsgerichte (ALP) onderdelen van het programma, gevarieerde werkvormen, waaronder activerende hoorcolleges, het groepsgewijs werken aan een complexe casus, het presenteren van een analyse van belangrijke (Europese) arresten, het verdedigen van een partijstandpunt, en het formuleren van een onderzoeksvraag en bijbehorende deelvragen.

De opleiding doorloopt momenteel het Zichtbare Leerlijnen Programma (ZLP) in het kader van de facultaire onderwijsherziening. Als onderdeel van dit programma zijn drie leerlijnen geformuleerd: een inhoudelijke leerlijn, een vaardighedenleerlijn en een leerlijn Professionele houding. Hiermee wordt de structuur van de opleiding versterkt en geëxpliciteerd, en worden leerdoelen van vakken beter op elkaar en de eindtermen afgestemd.

Volgens het panel is de vormgeving van de opleiding geslaagd en logisch. De start met de hoofdvakken op het gebied van informatierecht en intellectueel eigendom vormt een stevige basis, waarna studenten veel mogelijkheden hebben zelf verdiepingsvakken te kiezen en het curriculum op hun eigen voorkeuren toe te snijden. In de vakken wordt veel aandacht besteed aan actuele kwesties, waardoor de studenten een scherp

beeld krijgen van het belang van hun masterspecialisatie. Tegelijk zorgt de verbinding met het IViR via de docenten dat er steeds een directe link met (lopend) onderzoek wordt gelegd. Studenten gaven aan het panel aan dat zij de vakken (waaronder ook de keuzevakken) van hoog niveau vinden. Ze zijn enthousiast over de activerende en afwisselende werkvormen en voelen zich uitgedaagd en geïnspireerd. Academische vaardigheden komen in alle vakken terug, vanaf het begin: studenten schrijven een onderzoekspaper in een van de eerste vakken. Ook professionele vaardigheden komen doorlopend aan bod, al is dit nu nog niet altijd goed zichtbaar. De aangescherpte leerlijn zou dit mooi inzichtelijk maken. Het panel constateert dat het curriculum van Informatierecht goed is vormgegeven.

Curriculum: Privaatrecht

Alle studenten in de masteropleiding Privaatrecht volgen twee gedeelde verplichte vakken: Bijzondere Overeenkomsten (6 EC) en Internationaal Privaatrecht (6 EC). Deze vakken leggen een gedeelde basis voor beide tracks op het terrein van het contractenrecht en de beslechting van grensoverschrijdende geschillen. Studenten kunnen als vervanging een corresponderend Engelstalig vak kiezen uit de master European Private Law (European Contract Law of EU Private International Law). De track CRP richt zich met name op studenten die een loopbaan ambiëren in de ondernemingsrechtelijke praktijk. In deze track wordt de kennis van het ondernemingsrecht verbreed en verdiept in het kernvak Vennootschaps- en Rechtspersonenrecht (12 EC), waarop wordt voortgebouwd in andere vakken. Studenten hebben in de track CRP ruimte voor 18 EC aan keuzevakken die allemaal in nauw verband staan met de commerciële en ondernemingsrechtelijke praktijk. Een deel van die vakken wordt aangeboden door of in samenwerking met andere opleidingen, zoals de masteropleidingen European Private Law en Arbeidsrecht; een deel staat ook open voor studenten van de track PRP. De track PRP richt zich op studenten die zich verder in het privaatrecht willen verdiepen en specialiseren, maar die zich breder willen ontwikkelen of die zich juist – door gerichte keuzes in het vakkenaanbod – willen specialiseren op een deelgebied of een aantal samenhangende onderdelen van het privaatrecht. De track kent dan ook een grotere keuzeruimte van 24 EC. Studenten mogen voor 6 EC een vak uit een andere juridische master volgen, mits het voldoende raakvlak met het privaatrecht heeft. Studenten PRP dienen minstens één ALP-vak te volgen. Verder schrijven studenten de masterscriptie (12 EC).

In navolging van advies van het vorige panel is de keuzeruimte in de track PRP teruggebracht en is meer coherentie aangebracht. De keuzevakken zijn geclusterd naar een algemeen verdiepend en een sociaal verdiepend profiel. Met het ‘algemene’ profiel doen studenten grondige kennis op van het privaatrecht in brede zin, en kunnen zij door het kiezen van enkele keuzevakken kleur geven aan hun profiel. Met het ‘sociale’ profiel verwerven studenten grondige kennis op die terreinen van het privaatrecht waar de belangen van particulieren (zoals huurders, patiënten en consumenten) centraal staan. Alle studenten PRP volgen het kernvak Aansprakelijkheid en Schade (6 EC) en maken door te kiezen voor één van de twee gebonden keuze(profiel)vakken, Financiering en Zekerheid of Relatievermogensrecht, een keuze voor respectievelijk het profiel ‘algemeen’ of ‘sociaal’. Beide profielvakken hebben raakvlakken met het goederenrecht, maar met een verschillende insteek. Zo wordt enerzijds tegemoetgekomen aan de aanbeveling van het vorige visitatiepanel om vakken verplicht te stellen op de kerngebieden van het vermogensrecht, in het bijzonder het goederenrecht, en anderzijds rekening gehouden met de uiteenlopende belangstellingen van studenten.

Voor beide tracks zijn twee inhoudelijke leerlijnen geformuleerd: Positief Recht en Recht in Context. Daarnaast zijn er twee leerlijnen gericht op vaardigheden: Academische en Juridische Vaardigheden en Professionele Houding. In de leerlijn Positief Recht leveren de verschillende gebonden keuzevakken een bijdrage aan de kennis en verdieping van de kerngebieden van het (al dan niet commerciële) privaatrecht. De leerlijn Recht in Context besteedt aandacht aan maatschappelijke ontwikkelingen en vraagstukken waarbij het privaatrecht een rol kan spelen. Zo wordt in het vak Aansprakelijkheid en Schade stilgestaan bij het

toenemende aantal schadeclaims in collectieve acties, waarbij de vraag rijst hoe die zich verhouden tot de doelen en functies van het aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. In beide inhoudelijke leerlijnen worden de studenten opgeleid om het recht vanuit verschillende perspectieven te beschouwen. Deze leerlijnen leggen de basis voor de verdere vorming van academische en juridische vaardigheden en de professionele houding die van afgestudeerde privaatrechtjuristen wordt verwacht. De leerlijn Professionele Houding komt tot uitdrukking in de ALP-vakken. De verdere implementatie ervan in het curriculum, met passende toetsvormen, is nog een ontwikkelpunt.

De opleiding kent een instroom van 250-300 studenten per jaar. De opleiding kiest daarom voor klassikaal onderwijs, in de 'klassieke' combinatie van hoorcolleges en werkgroepen. Dat neemt niet weg dat in alle vakken wordt ingezet op activerend en research-based onderwijs. In de verplichte vakken met een groot aantal studenten wordt de stof inhoudelijk behandeld in het hoorcollege, met ruimte voor vragen en discussie. Daarnaast wordt een kleinschaligere werkgroep en in sommige vakken een casus- of responsiecollege gegeven, waarin nadere verdieping plaatsvindt en studenten oefenen met de stof aan de hand van concrete opdrachten en/of casusposities. Bij keuzevakken waaraan minder studenten deelnemen, hebben alle (werk)colleges een interactief karakter. Dat geldt zeker voor het ALP-onderwijs. Zo werken de studenten bij Insolventierecht en Corporate Finance samen aan een aantal groepsopdrachten, zoals het opzetten van een financieringsstructuur voor een onderneming en het onderhandelen over een reorganisatie met verschillende partijen. Daarmee bevat de masteropleiding een afgewogen mix van grootschalig en kleinschalig onderwijs en van werkvormen. De opleiding maakt gebruik van digitale onderwijstechnieken en blended learning, zoals kennisclips en peer feedback via FeedbackFruits. Opnames van hoorcolleges worden uitsluitend gedurende de desbetreffende onderwijsweek als stream (beperkt) beschikbaar gesteld op Canvas (en daarna weer voorafgaand aan het tentamen) om aanwezigheid bij het hoorcollege te stimuleren.

Het panel is positief over het ontwerp van de masteropleiding Privaatrecht. Door de twee gemeenschappelijke vakken aan de start wordt geborgd dat alle studenten onafhankelijk van hun keuzes de beoogde leerresultaten behalen na het doorlopen van de opleiding. Studenten waarderen de vele keuzemogelijkheden, met name in de track PRP: zij kozen vaak juist voor deze opleiding vanwege die keuzeruimte. Maatschappelijke en ethische aspecten zijn goed in de opleiding verankerd en worden nog versterkt, iets wat het panel met name in de track CRP duidelijk terugzag, waar de connectie met de praktijk en de maatschappij goed wordt gelegd. Het panel waardeert de inspanningen van de opleiding om ondanks de vrij grote studentenaantallen toch zo veel mogelijk activerende en afwisselende werkvormen te hanteren. Studenten gaven aan dat zij voldoende oefening in academische en professionele vaardigheden ontvangen. Het panel vindt het positief dat de opleiding dit verder versterkt en duidelijker inzichtelijk maakt met leerlijnen.

Het panel vindt het een goede zaak dat studenten de eerste twee vakken ook in het Engels kunnen volgen. Dit is een mooie optie voor studenten die zich hiermee willen voorbereiden op een eventueel internationaal werkveld. Het panel heeft geconstateerd dat een keuze voor de Engelstalige variant uit de masteropleiding European Private Law geen consequenties heeft voor het behalen van de beoogde leerresultaten, die immers in deze vakken samenkomen. Het begreep dat de afstemming tussen de Nederlands- en Engelstalige vakken zorgvuldig geschiedt, omdat de docenten overlappen en veel overleggen. Ook de opleidings- en examencommissie zijn betrokken bij deze afstemming.

Curriculum: Publiekrecht

De twee tracks van de masteropleiding Publiekrecht hebben curricula die bestaan uit verplichte en (gebonden) keuzevakken die niet overlappen. In de track Staats- en bestuursrecht betreffen deze keuzevakken (18 EC) de bijzondere delen van het staats- en bestuursrecht; zij bouwen voort op de verplichte

algemene vakken (30 EC). Studenten krijgen in de verplichte vakken een solide basis in het staats- en bestuursrecht, zodat zij daarna de diepte van het bijzonder staats- en bestuursrecht in kunnen duiken. In de track Strafrecht worden alle voor de praktijk relevante thema's bestudeerd in een programma dat de chronologie van de strafrechtspleging volgt. Studenten volgen 36 EC aan verplichte vakken en 12 EC aan gebonden keuzevakken. Voor beide richtingen geldt dat studenten onder goedkeuring van de examencommissie ook één vak van 6 EC kunnen kiezen uit een andere universitaire masteropleiding, mits dat vak voldoende raakvlak heeft met de masteropleiding en niet overlapt met verplichte of gebonden keuzevakken van de opleiding. Studenten schrijven daarnaast een masterscriptie (12 EC).

De track Staats- en Bestuursrecht wordt op dit moment vernieuwd. In 2023-2024 is het vak Staats- en bestuursrechtcarrousel ingevoerd. In dit vak worden studenten in staat gesteld om binnen de track eigen accenten te leggen en om de academische en onderzoeksvaardigheden te verbeteren. Het vak bestaat uit een aantal modules van elk 3 EC. In een module verdiept de student zich in een juridisch onderwerp dat wetenschappelijk of maatschappelijk relevant is. Het doel van dit vak is om studenten nog beter voor te bereiden op het schrijven van de masterscriptie en op de toetreding tot de arbeidsmarkt als professioneel deskundige. De vernieuwing van de track Staats- en bestuursrecht is nu voor ongeveer tweederde voltooid. De komende tijd wordt werk gemaakt van het ontwikkelen van een schrijfwijzer voor schriftelijke opdrachten en mondelinge presentaties, en het verder doorlichten van de vakken met als doel de kwaliteit van de toetsing te verhogen en meer consistent te maken.

Het curriculum van de track Strafrecht biedt een grondige kennis van de fundamenteën en theorieën van het straf- en strafprocesrecht en alle voor de strafrechtpraktijk relevante thema's. Studenten vertalen die kennis in schriftelijke stukken, maar ook in een mondelinge inbreng in de vorm van een debat, presentatie, pleidooi of requisitoir. Daarbij leren studenten zich te verplaatsen in diverse rollen in het strafproces en te reflecteren op hun eigen rolopvatting en ethische aspecten daarvan. Praktijkgerichtheid uit zich in ervaringsonderwijs: zo treden advocaten en officieren van justitie op als docent, kunnen studenten kiezen om in de Criminal Justice Clinic te werken voor een echte cliënt en leren studenten rekwireren en pleiten tijdens een oefenrechtbank. Er is een aanvang gemaakt met de vernieuwing van de track Strafrecht. In het najaar van 2023 is het Zichtbare Leerlijnenprogramma doorlopen. In het vervolg hierop zullen de gehanteerde werkvormen tegen het licht worden gehouden. Het vernieuwingstraject zal ook gebruikt worden om met behulp van technologische ontwikkelingen en vernieuwende manieren de stof aan te bieden. De ontwikkeling van een serious game in het vak Strafrechtelijk Sanctierecht is hier een sprekend voorbeeld van. Het vorige visitatiepanel wees erop dat het aantal contacturen in de opleiding aandacht behoeft. Hoewel door de Corona-periode het verhogen van het aantal contacturen een extra uitdaging is gebleken, is het aantal contacturen waar mogelijk verhoogd. Dit punt wordt actief meegenomen in de lopende mastervernieuwing, zoals bij het ontwikkelen van nieuwe vakken.

Het panel vindt dat de curricula van de twee tracks goed opgebouwd zijn en trof enthousiaste studenten die positief waren over de vakken en werkvormen. Zowel praktijk- als academische vaardigheden zijn duidelijk door het curriculum heen verweven. Dit is op inzichtelijke wijze in leerlijnen vormgegeven bij de track Staats- en bestuursrecht, waar de toevoeging van het extra vaardighedenvak volgens het panel een mooie aanpassing vormt. De toename van het aantal contacturen bij Strafrecht vindt het panel mooi. Het panel moedigt de track Strafrecht aan om haar doorontwikkeling in deze lijn ter hand te nemen. In deze track wordt de connectie met de praktijk, die door de vakken heen nadrukkelijk is vormgegeven, met afwisselende werkvormen en het optreden van gastdocenten goed ingevuld. Het panel begreep van studenten dat zij te spreken zijn over deze gastcolleges, maar soms de aansluiting van deze colleges bij de leerstof minder duidelijk vinden. Het panel geeft het advies om goed te communiceren hoe deze gastcolleges in het curriculum passen.

Zoals genoemd in standaard 1 zijn de twee tracks van de masteropleiding Publiekrecht verschillend van opzet, waarbij Strafrecht kiest voor een chronologische en Staats- en bestuursrecht voor een meer thematische ordening. Het panel adviseert de tracks in hun vernieuwingsproces te onderzoeken waar zij elkaar raken en of zij onderdelen gemeenschappelijk vorm kunnen geven. In het verleden deelden de tracks een gemeenschappelijk Beginselen-vak, maar naar aanleiding van de vorige visitatie is dit stopgezet. Het huidige panel denkt dat het inhoudelijk en praktisch interessant kan zijn de twee tracks op een bepaald punt, bijvoorbeeld de beginselen van de democratische rechtsstaat, samen te brengen. De onderwijsvernieuwing kan een moment zijn om hier nog eens over na te denken.

Per september 2024 komt de februari-instroom voor de opleiding te vervallen vanwege het lage aantal februari-instromers en vanwege de curriculumherziening, die een sterkere volgordelijkheid en eenduidige leerlijnopbouw impliceert. Het panel vindt dit een goede beslissing.

Toelating, studeerbaarheid en studiebegeleiding: alle opleidingen

Voor de masteropleidingen zijn studenten in principe toelaatbaar als ze een universitaire juridische bacheloropleiding of een andere bacheloropleiding gevolgd door een schakelprogramma hebben afgerond. Een samenwerkingsverband tussen de Open Universiteit (OU) en de UvA zorgt ervoor dat studenten met een hbo-diploma Rechten (of aanverwante opleiding met een substantiële juridische component) een schakeltraject kunnen doorlopen in de 'OU-schakelzone'; na dat schakeltraject, dat de Open Universiteit verzorgt voor afgestudeerde hbo-juristen die in een juridische master aan UvA, VU, UU of OU willen instromen, kunnen ze worden toegelaten tot een masteropleiding en kunnen ze het civiel effect voor de togaberoepen behalen. Studenten die beschikken over een niet-juridisch universitair bachelordiploma kunnen instromen in een (niet-selectieve) masteropleiding na het volgen van één van de masterspecifieke schakeltrajecten. Deze trajecten bestaan uit een selectie van bachelorvakken en leveren geen civiel effect op. De masteropleiding Informatierecht is selectief en biedt deze optie niet.

Voor persoonlijke studiebegeleiding zijn vijf studieadviseurs (4 fte) bij de faculteit aangesteld. Zij hebben grondige kennis van de faculteit en opleidingen en begeleiden studenten bij zaken als planning, studiekeuze of loopbaanoriëntatie. Studenten kunnen zelf een afspraak maken voor een individueel gesprek, maar worden soms ook persoonlijk uitgenodigd door een studieadviseur. Op centraal niveau zijn studentendecanen werkzaam, naar wie kan worden doorverwezen als een student gespecialiseerde informatie of begeleiding nodig heeft, bijvoorbeeld in het geval van een functiebeperking of chronische ziekte. Voor de masteropleidingen is – vanwege de moeilijke situatie voor studenten in coronatijd – een tijdelijk mentorprogramma opgericht, dat wordt gefinancierd uit speciale middelen (NPO). Het programma wordt in 2024 geëvalueerd om te kunnen beoordelen welke onderdelen na 2023-2024 in aangepaste vorm behouden zouden moeten blijven.

Het panel is positief over de facultaire begeleidingsstructuren. Van studenten en docenten begreep het dat de lijnen met de studieadviseurs doorgaans kort zijn en dat het mentoraat als prettige extra ondersteuning wordt ervaren die men in het algemeen graag zou behouden. Met betrekking tot het toelatingsbeleid merkt het panel op dat dit erg open en inclusief is in vergelijking met andere universiteiten, waar vaak meer inhoudelijke eisen worden gesteld aan instromers zonder juridisch bachelordiploma. Het panel waardeert de diversiteit van instroom die de faculteit naar eigen zeggen nastreeft. Bij sommige opleidingen is dit volgens het panel wel een aandachtspunt, dat hieronder waar van toepassing wordt besproken.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding: Arbeidsrecht

Naast de hierboven beschreven facultaire studiebegeleiding wordt binnen de masteropleiding Arbeidsrecht de studeerbaarheid bevorderd via de studievereniging Amsterdamse Studenten Arbeidsrecht (ASAR), voor masterstudenten Arbeidsrecht aan UvA en VU. ASAR is actief betrokken bij voorlichtingsbijeenkomsten en organiseert verschillende activiteiten, zoals de masteropening, de masterintroductiebijeenkomst voor nieuwe studenten en de masterafsluiting. Onderdeel van de introductiebijeenkomst is een escaperoom waarin studenten groepsgewijs arbeidsrechtelijke casussen moeten oplossen. Traditioneel wordt de master in juni afgesloten met een feestelijke bijeenkomst waar studenten met recruiters in contact komen.

Een van de activiteiten die de sectie Arbeidsrecht met ASAR organiseert is de halfjaarlijkse scriptiemarkt. Tijdens de scriptiemarkt bespreken studenten hun ideeën voor de scriptie met leden van het docententeam, en kunnen zij inspiratie opdoen, bijvoorbeeld wanneer zij nog niet een duidelijk onderwerp voor de scriptie hebben gevonden. Eenmaal in het scriptietraject, dat start in het tweede semester, worden studenten individueel begeleid. In gesprek met het panel gaven zij aan dat de vormgeving van dit traject voor verbetering vatbaar is. Studenten ervaren grote verschillen tussen de frequentie en intensiteit van de begeleiding, die per docent verschilt. Ook waren bepaalde begeleiders soms moeilijk bereikbaar. Studenten zouden graag meer ondersteuning krijgen bij het opstellen van hun onderzoeksvraag, of hier eerder in getraind willen worden, zoals hierboven al vermeld onder 'Curriculum: M Arbeidsrecht'.

In 2021-2022 studeerde 27,1% van de voltijd septemberinstroom nominaal af. Iets meer dan 70% voltooide de opleiding na 2 jaar. Voor de februari-instroom liggen deze cijfers lager: respectievelijk 15,4 en 53,8%. De opleiding verwacht dan ook een positief effect van het sluiten van de februari-instroom op de totale rendementscijfers. Deeltijders doen vaak langer over de opleiding, maar een enkeling slaagt er zelfs in het programma binnen 12 maanden af te ronden.

Het panel stelt vast dat de studeerbaarheid van de opleiding goed zit en de studiebegeleiding binnen de opleiding goed is georganiseerd. Het panel begreep dat studievertraging doorgaans niet aan het studieprogramma te wijten is. Naast de masteropleiding Arbeidsrecht volgen studenten vaak een tweede masteropleiding, werken ze of doen ze bestuurswerk. Ook gelasten sommigen een studiepauze in ten behoeve van stages of reizen. Studenten geven aan dat zij de opleiding wel voldoende studeerbaar vinden. Het algemene advies om het scriptietraject te harmoniseren is bij de masteropleiding Arbeidsrecht ook van toepassing. Wanneer de opleiding daarbij aandacht besteedt aan de communicatie over wat studenten van hun begeleiders mogen verwachten en ook de begeleidingsuren en -intensiteit duidelijker vastlegt, zullen studenten dit als prettiger en beter studeerbaar ervaren. Het panel hoopt dat de versterkte vaardighedencomponent in het vernieuwde curriculum tot gevolg heeft dat studenten gemakkelijker tot een onderzoeksvraag komen, en adviseert de opleiding te monitoren of dit zo is.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding: Fiscaal Recht

De masteropleiding Fiscaal Recht stelt geen specifieke eisen bovenop de algemene instroomeisen van de faculteit, maar gaat wel uit van een bepaalde mate van basiskennis op het gebied van de fiscaal-juridische wetenschap. Ze beveelt instromers zonder specifieke fiscale voorkennis in de voorlichting voorafgaand aan de start van de opleiding aan om de minor Fiscaal Recht of een intensief bachelor-keuzevak in het fiscaal-juridische domein te volgen. Mocht dat niet lukken, dan wordt ervan uitgegaan dat de student zich grondig heeft voorbereid aan de hand van het inleidende boek Hoofdzaken Belastingrecht. Eenmaal in de opleiding maken studenten gebruik van facultaire begeleidingsstructuren, en monitort het opleidingsmanagement de studeerbaarheid met hulp van input van de opleidingscommissie. Voor deeltijdstudenten zijn avondcolleges ingericht om de combinatie met een andere opleiding of baan te vergemakkelijken. De studenten kunnen terecht bij twee fiscale studieverenigingen: Porta Adriani en SFEER.

In de afgelopen periode is uit evaluaties gebleken dat docenten niet altijd even snel bereikbaar zijn voor studenten, aangezien veel van hen een kleine aanstelling combineren met activiteiten in de beroepspraktijk. Dit geldt met name bij de scriptiebegeleiding. Om die situatie voor de studenten te verbeteren zijn bij de aanvang van het academisch jaar 2023-2024 extra student-assistenten aangetrokken die de vakcoördinatoren en docenten ondersteunen in, onder meer, de contacten met de studenten. Zij zijn voor studenten een eerste aanspreekpunt voor vragen over de vakken en scriptiebegeleiding en zij kunnen vragen, voorover ze deze niet zelf kunnen beantwoorden, doorgeleiden naar degene die dat wel kan.

Volgens het panel is de opleiding Fiscaal Recht voldoende studeerbaar. Het percentage afgestudeerden dat de opleiding binnen een jaar afrondt, is met 10-20% beperkt, maar na twee jaar heeft tussen de 55 en de 70% van de studenten het diploma behaald. Zij doen vaak langer over de studie doordat ze die met werk, een stage of een tweede masteropleiding combineren. Studenten geven aan dat de opleiding zwaar is, maar goed te doen. Dit geldt ook voor deeltijdstudenten en februari-instroomers, aan wie maatwerk wordt geboden waar nodig. Het panel vindt het positief dat de opleiding met de inzet van student-assistenten probeert de studie- en scriptiebegeleiding te verbeteren. Studenten gaven aan hier zeker behoefte aan te hebben. Zie 'Onderwijsgevend personeel' verderop in deze standaard.

Het panel concludeert op basis van de eindwerken (zie standaard 4) en de indruk die het van het programma heeft gekregen op basis van de informatie en gesprekken tijdens de visitatie, dat de opleiding een passend academisch niveau realiseert bij de huidige instroom. Niettemin vindt het panel de huidige, ruime instroomeisen enigszins kwetsbaar. Studenten kunnen zonder fiscale bagage instromen, al verwacht de opleiding dan wel dat zij ofwel aanvullende vakken, ofwel een literatuurstudie uitvoeren ter voorbereiding. Studenten die met beperkte fiscale kennis instromen worden ook wel individueel bijgespijkerd door een docent in de opleiding. Het panel begreep dat dit tot nu toe goed werkt, omdat het om zeer geringe aantallen gaat. Studenten voor wie dit gold en met wie het panel sprak gaven aan dat ze geen problemen hadden ondervonden, ook omdat zij bewust de keuze maakten voor de opleiding en gemotiveerd waren de aansluiting te maken. De individuele benadering ervoeren ze als prettig en toereikend. Toch adviseert het panel om deficiënties meer structureel aan te pakken, bijvoorbeeld via een (verplichte) zomercursus of crash course.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding: Gezondheidsrecht

De masteropleiding Gezondheidsrecht hanteert de facultaire toegangseisen en heeft cohorten van tussen de 50 en 65 studenten. Ze kent sinds kort geen februari-instroom meer. De opleiding heeft een duidelijk eigen karakter en trekt veelal studenten met een bachelor Rechtsgeleerdheid. De opleiding kenmerkt zich doordat ze, juist gezien haar specialistische aard, een community van docenten en studenten heeft waar de lijnen kort zijn. De opleidingsdirecteur en de vakdocenten zijn laagdrempelig benaderbaar voor studenten. Studenten gaven aan dit erg te waarderen. Het faculteitsbrede mentoraat wordt binnen Gezondheidsrecht specifiek ingevuld: de opleiding gebruikt de mentoraatsbijeenkomsten om thema's als verantwoordelijkheid, integriteit en reflectie aan de orde te stellen. Ook kunnen hier de logboeken behorende tot het portfolio worden besproken. De opleiding kent verder een actieve studievereniging, Gezondheidsrechtelijke Studenten Amsterdam (GRSA), die zorgt voor onderlinge binding. Tot slot organiseren twee docenten aan het begin van de opleiding een jaarlijkse PubQuiz, die ook bijdraagt aan de community-vorming.

Relatief veel studenten van de master Gezondheidsrecht volgen een tweede masteropleiding (simultaan of opeenvolgend). Dat kan ertoe leiden dat deze studenten langer over de master Gezondheidsrecht doen dan één jaar. In de praktijk studeert 50% nominaal af en is 75-85% na twee jaar afgestudeerd. Met betrekking tot

de scriptiebegeleiding vult de opleiding het facultaire scriptietraject aan met een kick-offbijeenkomst bedoeld om de studenten uitvoerig te informeren over het traject en over het doen van onderzoek. Waar het gaat om de begeleiding van de student bij het scriptietraject wordt bijzondere aandacht besteed aan het opstellen van het onderzoeksplan, om problemen bij het schrijven van de scriptie zoveel mogelijk te voorkomen.

Het panel constateert dat de studeerbaarheid en studiebegeleiding in de masteropleiding Gezondheidsrecht op orde zijn. Het begreep van studenten dat zij zich goed begeleid voelen, ook gedurende het scriptietraject. De opleiding besteedt aandacht aan het tijdig starten van de scriptie, en vult de facultaire structuur van het traject aan met de begeleiding in het maken van het onderzoeksplan. Studenten hebben hierdoor een goede start. Ze melden ook dat de communicatie over de scriptie en de begeleiding daarbij voldoende helder is.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding: Informatierecht

De masteropleiding Informatierecht selecteert studenten op basis van wetenschappelijke en studieprestaties en affiniteit met het informatierecht. Dat laatste blijkt onder meer uit reeds gevolgde vakken, geschreven papers of (BA- of MA-)scripties, relevante (werk- of stage-)ervaring en dergelijke. Daarmee is de opleiding selectiever dan de meeste masteropleidingen in de faculteit.

De opleiding start in september (ze kent geen februari-instroom) met een plenaire algemene introductie (waarbij meerdere docenten aanwezig zijn), aangevuld met intakegesprekken in kleine groepen aan het begin van het jaar en/of 'check-in' gesprekken later in het eerste semester. Deze bijeenkomsten hebben meerdere functies. Ze voorzien in een laagdrempelige kennismaking met de opleidingsdirecteur en stellen studenten in staat tussentijdse ervaringen en voortgang te bespreken. In november – voordat de studenten zich in moeten schrijven voor hun keuzevakken – organiseert de opleiding een jaarlijkse 'showcase' van de keuzevakken: een interactieve sessie met alle vakcoördinatoren en studenten. Los van deze contactmomenten monitort de opleiding de voortgang van studenten goed. Er zijn vaste afspraken tussen de opleidingsdirecteur en alle vakcoördinatoren over het monitoren van studenten die te maken hebben met persoonlijke omstandigheden die een impact kunnen hebben op het studievermogen van studenten. De opleidingsdirecteur benadert deze studenten proactief met het aanbod om mee te denken en te adviseren over studievoortgang.

Daarnaast kunnen studenten sinds de coronaperiode terecht bij studentmentoren, via het facultaire mentorprogramma dat een opleidingsspecifieke invulling krijgt. De opleiding verzorgt een reeks thematische bijeenkomsten en er zijn korte lijnen tussen de opleidingsdirecteur en de mentoren. De opleiding heeft een actieve studievereniging (Studievereniging voor Informatierecht, SViR): vrijwel alle studenten zijn lid. Er is geregeld contact tussen het bestuur van de vereniging en de opleiding. De opleiding ondersteunt de vereniging, bijvoorbeeld door suggesties te doen voor bezoeken aan de beroepspraktijk, door haar te betrekken bij activiteiten van vakverenigingen en via aanbevelingen in het kader van de jaarlijkse studiereis van de SViR.

Het scriptietraject volgt de facultaire opzet, maar wijkt hiervan af doordat studenten gevraagd wordt om hun onderzoeksvoorstel mondeling te presenteren aan het begin van het traject en niet pas na inlevering van de (pre-)finale versie van de scriptie. Door deze aanpassing krijgen studenten vroeg in het proces extra feedback van (minstens) twee docenten, maar ook van medestudenten. Bovendien zet het aan tot het maken van een voortvarende start in de ontwerpfasen. Studenten hebben bovendien profijt van het leerproces bij het schrijven van een onderzoekspaper in semester 1 (en indien relevant bij het schrijven van papers in het kader van keuzevakken). Dat leerproces wordt voortgezet bij het schrijven van de masterscriptie. Onderzoeks- en schrijfvaardigheid worden hiermee doorlopend getraind.

De opleiding kent ambitieuze studenten die vaak extra vakken en/of een stage volgen, en daarmee (ook naar eigen zeggen tijdens de visitatie) er welbewust lang over doen. Tussen de 75 en 88% haalde de opleiding de afgelopen jaren binnen twee jaar, inclusief deeltijdstudenten. Studenten gaven aan dat de gespecialiseerde community waarvan zij deel uitmaken dankzij het onderscheidende karakter van hun opleiding (zie standaard 1) bijdragen aan korte lijnen en een stimulerende en motiverende omgeving.

Het panel constateert dat de studeerbaarheid en studiebegeleiding binnen de opleiding goed zijn. Het is positief over de ingangseisen die worden gesteld en die een gedreven en gemotiveerde studentenpopulatie garanderen. De studiebegeleiding is uitgebreid, studenten voelen zich deel van een academische community en het scriptietraject is zo vormgegeven dat studenten goed voorbereid en op tijd aan de scriptie beginnen. Studenten die het panel sprak, waren hier dan ook tevreden over. Het programmeren van een onderzoekspaper aan de start van de opleiding, zodat studenten hier meteen ervaring mee opdoen, en het naar voren halen van de mondelinge presentatie zodat zij veel feedback ontvangen waardeert het panel als een facultaire *best practice*.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding: Privaatrecht

Het programma van de masteropleiding Privaatrecht heeft een flexibele opzet met veel keuzeruimte, met name in de PRP-track. De opleiding leent zich daarom goed voor het volgen ervan in deeltijd, en ook februari-instromers volgen een coherent programma. In de track CRP zijn deeltijdstudenten – evenals voltijdstudenten die in februari instromen – iets minder vrij, omdat het kernvak Vennootschaps- en Rechtspersonenrecht gevolgd moet zijn voor een goed begrip van de andere vakken. De opleiding verzorgt maatwerkoplossingen voor studenten die hierdoor in problemen komen.

Ook voor de scriptie zijn er jaarlijks twee instroommomenten. Door middel van een halfjaarlijkse scriptie- en keuzevakkenmarkt worden studenten geïnformeerd over het keuzevakkenaanbod en de praktische en inhoudelijke componenten van het scriptietraject. Zo kunnen studenten in een informele en toegankelijke setting terecht bij de aanwezige vakcoördinatoren en docenten voor vragen over de keuzevakken of om te sparren over potentiële scriptieonderwerpen. Binnen het scriptietraject geldt Vennootschaps- en Rechtspersonenrecht (dan wel het keuzevak Fusies en Overnames of Corporate Governance) als voorwaarde voor het schrijven van een scriptie over een onderwerp op één van deze terreinen.

Aan het begin van de coronapandemie heeft de master Privaatrecht zelf een mentoraatsprogramma opgezet. Vooral studenten die een bacheloropleiding hebben gevolgd aan een andere universiteit of afkomstig waren van het hbo gaven aan dat ze hier veel steun aan hadden. Inmiddels is het mentoraatsprogramma op facultair niveau voortgezet. Verder organiseert de opleiding voor elk cohort sociale activiteiten zodat studenten elkaar beter kunnen leren kennen en waar ook docenten voor worden uitgenodigd. De onderwijscoördinator en opleidingsdirecteur onderhouden proactief contact met de studieadviseurs en proberen waar mogelijk maatwerk te leveren, zodat studenten met functiebeperkingen of bijzondere persoonlijke omstandigheden toch de mogelijkheid krijgen om de opleiding te doorlopen.

Volgens het panel is de opleiding voldoende studeerbaar, ook omdat de opleiding meer structuur heeft aangebracht in de keuze-opties (zie ook onder 'curriculum'). De opleiding biedt voldoende flexibiliteit in de opbouw en studenten kunnen tweemaal per jaar met de scriptie starten, wat van belang is voor de februari-instromers en deeltijders. Ook kunnen ze een stage integreren in de keuzevakken, wat door studenten erg gewaardeerd wordt. Het aantal studenten dat nominaal afstudeert is beperkt (rond de 20%); binnen twee jaar zijn dit er tussen 60 en 80%. Enerzijds komt dit doordat studenten hun opleiding combineren met een tweede master of baan. Anderzijds is het scriptietraject voor veel studenten een vertragende factor.

Studenten geven aan dat de scriptiebegeleiding sterk varieert. Het algemene advies om het scriptietraject te harmoniseren is bij de masteropleiding Privaatrecht ook van toepassing.

Het panel merkte tijdens het bezoek dat het bewust ruimhartige toegangsbeleid specifiek voor de opleiding Privaatrecht een aandachtspunt is. Het panel sprak enkele studenten die de masteropleiding instroomden met een niet-juridisch bachelordiploma en het schakeltraject hadden doorlopen. Zij gaven aan dat de aansluiting voor hen geen probleem had gevormd, maar dat zij wel duidelijke verschillen ervoeren met studenten die een juridisch bachelordiploma hadden, in het bijzonder wat betreft de mate van juridische diepgang en positiefrechtelijke kennis. Het panel signaleert dat de opleiding de verschillen in achtergrond via het schakeltraject goed aanpakt en dat ze afgestudeerden aflevert die de juiste kwaliteit laten zien (zie ook standaard 4). Het wijst er echter wel op dat juist in een masteropleiding met een zo sterk positiefrechtelijke en wet-technische focus de diversiteit in achtergrond aandacht en monitoring behoeft, mede in verband met het te verkrijgen civiel effect. Het adviseert de opleiding een vinger aan de pols te houden voor wat betreft de studenten die instromen via het schakelprogramma.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding: Publiekrecht

De track Staats- en bestuursrecht van de masteropleiding Publiekrecht kent naast de faculteitsbreed vormgegeven studiebegeleiding een tutoraat. Hiermee bevordert de opleiding het gemeenschapsgevoel en de studentenbetrokkenheid. De docent-tutor is een laagdrempelig aanspreekpunt voor de tutorgroep en organiseert bijeenkomsten, om wat betreft het sociale welzijn en de studievoortgang de vinger aan de pols te houden en een springplank te bieden voor het vinden van een stage of baan.

Ongeveer 25% van de studenten rondt de opleiding nominaal af, en 60-70% binnen twee jaar. Voor de februari-instromers ligt dit percentage significant lager (minder dan 10% nominaal en ongeveer 50% binnen twee jaar). Vanaf september 2024 komt zoals eerder vermeld de februari-instroom voor de opleiding te vervallen. Het panel vindt dit ook vanuit het oogpunt van de studeerbaarheid een goede zaak. Het stelt vast dat voor de overige studenten (ook in deeltijd) de studeerbaarheid in orde is; net als bij andere opleidingen speelt ook hier de combinatie met andere bezigheden zoals werk of een tweede masteropleiding een rol in de uiteindelijke rendementscijfers.

Studenten en alumni met wie het panel sprak, gaven aan dat de begeleiding in het scriptietraject voor beide tracks verbetering behoeft. Met name studenten Staats- en bestuursrecht lieten weten dat zij erg laat in hun opleiding, in december, aan de scriptie beginnen. Dat heeft extra studiedruk en in sommige gevallen vertraging tot gevolg. Volgens studenten zou het een verschil maken als er al eerder en nadrukkelijker over werd gecommuniceerd wat de verwachtingen zijn en als zij vanaf een vroeg moment zouden worden aangemoedigd om over onderwerpen voor hun scriptie na te denken. Studenten in de Strafrecht-track ervoeren dit als duidelijker en prettiger. Alle studenten gaven aan dat zij het idee hadden dat begeleiding sterk kon variëren per docent, en dat niet altijd even duidelijk is hoeveel begeleiding er verwacht mag worden. Het paneladvies rondom de harmonisering van het scriptietraject is in deze opleiding dan ook van toepassing.

Onderwijsgevend personeel

De masteropleidingen worden vormgegeven door onderwijsstaf met duidelijke onderzoeksexpertise op het betreffende vakgebied, en doorgaans een sterke verankering in de beroepspraktijk. Vrijwel al het wetenschappelijke personeel dat lesgeeft in de opleidingen beschikt over de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO), en een toenemend aantal ook over de Seniorekwalificatie Onderwijs (SKO). Het facultaire Teaching and Learning Centre biedt ondersteuning op het gebied van onderwijsinnovatie, kennisdeling en docentprofessionalisering. Studenten zijn enthousiast over hun docenten, die zij kundig en bevoegen

noemen. Ook geven studenten aan dat hun docenten benaderbaar zijn en zich inspinnen hen te begeleiden en verder te helpen in hun studie en vervolgloopbaan. Het sterke onderzoeksprofiel van docenten in de masteropleidingen Informatierecht en Gezondheidsrecht valt in het bijzonder op.

In de masteropleidingen Informatierecht, Fiscaal Recht, Gezondheidsrecht, Arbeidsrecht en Publiekrecht (track Staats- en bestuursrecht) wordt gebruik gemaakt van externe docenten. In enkele opleidingen worden externen ingezet voor het begeleiden van eindwerken. De cijfers van het afgelopen studiejaar laten zien dat bij Privaatrecht gemiddeld 10% van de scripties door externen werd begeleid. Bij Publiekrecht (track Strafrecht) ging het om 32%. Voor externe begeleiders gelden inhoudelijke, maar geen formele, faculteitsbrede eisen. Opleidingen werken met stabiele poules van begeleiders, waarbij geldt dat deze begeleiders expertise op het inhoudelijke domein van het scriptie-onderwerp moeten hebben en beschikbaar moeten zijn gedurende hele scriptietraject. Wanneer een externe begeleider optreedt, is er altijd een tweede lezer met vaste aanstelling vanuit de faculteit.

Het panel stelt vast dat het onderwijsgevend personeel in de opleidingen doorgaans voldoende gekwalificeerd en didactisch onderlegd is om het onderwijs te verzorgen. Wel vindt het panel dat de inzet van externe docenten en met name ook externe scriptiebegeleiders de opleidingen kwetsbaar maken. Scriptiebegeleiding vergt, naast vakkennis, immers ook academische vaardigheden. De manier waarop externe docenten begeleid en geselecteerd worden, wisselt bovendien per opleiding. Het panel begrijpt dat hierin afhankelijk van het karakter en het vakgebied door elke opleiding andere keuzes worden gemaakt, en ziet dat dit bewust gebeurt. Ook werken de opleidingen doorgaans met een poule van gedurende langere tijd betrokken en deskundige docenten en begeleiders. Desondanks ziet het panel toch graag een meer centraal gestuurde aanpak rondom hun inzet. Het moedigt de opleidingen en de faculteit aan ook hier harmonisering in aan te brengen. Dat geldt niet alleen de selectie en begeleiding van externen, maar ook het moment waarop de interne tweede lezer wordt ingezet. Externe scriptiebegeleiders worden soms pas erg laat in het scriptietraject geconfronteerd met de input van een interne tweede lezer, waardoor bijsturen lastiger wordt en de student hinder kan ondervinden.

Bij Fiscaal Recht heeft een groot deel van de docentenstaf een (zeer) kleine aanstelling. Ruim een derde van het docententeam in deze masteropleiding is gepromoveerd en verbonden aan het onderzoekscentrum van de sectie (ACTL). Iets meer dan de helft van het onderwijsgevend personeel beschikt over een BKO; één docent heeft een SKO. De opleiding heeft zich tot doel gesteld om het aandeel stafleden die hun aanstelling bij de opleiding als hoofdfunctie hebben te vergroten door een hoogleraar en UHD aan te stellen, maar dit is gezien de krappe arbeidsmarkt en de vraag naar fiscalisten nog niet gelukt. Het panel moedigt de opleiding aan hierop te blijven inzetten. Het kleinere aandeel van gepromoveerden in deze opleiding is gezien haar fiscale karakter en beroepsmatige oriëntatie voor het panel acceptabel, maar dit aandeel zou nog vergroot mogen worden. Ook het aandeel docenten met een BKO zou mogen toenemen, al vindt het panel dat dit percentage al een prestatie is gezien het grote aantal kleine aanstellingen.

Overwegingen

Het panel constateert dat de curricula van alle opleidingen duidelijk en gedegen zijn opgebouwd. Deze opbouw krijgt momenteel een impuls dankzij de onderwijsvernieuwing binnen de faculteit: de structuur wordt versterkt via leerlijnen en de maatschappelijke oriëntatie van de opleidingen krijgt nadrukkelijker vorm door de programma's heen. Ook voor academische en professionele vaardigheden is in de vernieuwde opzet duidelijk meer ruimte, evenals voor activerende werkvormen. De vakken van het faculteitsbrede Amsterdam Law Practice (ALP) illustreren dit bij uitstek. Het panel waardeert de verbetering die hiermee wordt ingezet en verwacht dat ze haar vruchten zal afwerpen. De ene opleiding is al verder met de onderwijsvernieuwing dan de andere, en het panel moedigt de faculteit aan ze voor alle opleidingen uit te

rollen. Daarbij kunnen de opleidingen ook *best practices* uitwisselen, zoals het portfolio als werkvorm bij Gezondheidsrecht.

De faculteit kent een scriptietraject dat als vak is vormgegeven, met vaste elementen en deadlines, dat onderdeel uitmaakt van alle opleidingen. Het panel trof desondanks verschillen aan binnen en tussen opleidingen in de manier waarop dit vak wordt uitgevoerd. In de masteropleidingen Arbeidsrecht, Fiscaal Recht, Privaatrecht en Publiekrecht ervaren de studenten bovendien grote verschillen tussen begeleiders onderling. Ook hebben zij niet altijd een helder beeld bij de hoeveelheid begeleiding waar zij recht op hebben. Studenten voelen zich, ondanks de voorbereidende online modules die onderdeel zijn van het scriptietraject, niet altijd even goed voorbereid op de start van de scriptie. Het panel adviseert daarom het facultaire scriptietraject nog eens onder de loep te nemen en het meer te harmoniseren. Daarbij kan gekeken worden naar interne *best practices*, zoals het onderzoekspaper aan de start van de opleiding Informatierecht en de mondelinge presentatie van de onderzoeksopzet bij aanvang van het scriptietraject in deze opleiding.

De opleidingen zijn studeerbaar en de studiebegeleiding is over het algemeen goed vormgegeven. De opleidingen hanteren bewust ruime ingangseisen, en werken vaak met per opleiding afgestemde schakeltrajecten of een te volgen minor. Voor de opleiding Fiscaal Recht geldt dit niet en wordt vaak een maatwerkoplossing geboden. Hier adviseert het panel instromende studenten met deficiënties structureel van een 'bijspijkeroptie' te voorzien, bijvoorbeeld een *summer school*.

De docententeams van de opleidingen zijn academisch en didactisch sterk en hebben ook duidelijke connecties met het werkveld. Studenten zijn enthousiast over hun docenten, die zij kundig en bevolgen noemen. In de masteropleidingen Informatierecht, Fiscaal Recht, Gezondheidsrecht, Arbeidsrecht en Publiekrecht (track Staats- en bestuursrecht) wordt gebruik gemaakt van externe docenten. In de opleidingen Privaatrecht en Publiekrecht (track Strafrecht) worden externen ingezet voor het begeleiden van eindwerken. De manier waarop externen begeleid en geselecteerd worden, wisselt per opleiding. Het panel beveelt een centraal gestuurde en geharmoniseerde aanpak aan rondom hun inzet. Daarbij acht het panel zowel aandacht voor hun eigen academische vaardigheden als voor het potentieel om die over te brengen op de studenten van belang. Dat geldt niet alleen voor de selectie en begeleiding van externen, maar ook voor het moment waarop zij worden ingezet. Bij *Fiscaal Recht* heeft een groot deel van de (vaste) docentenstaf een (zeer) kleine aanstelling. Het panel moedigt de opleiding aan erop te blijven inzetten het aandeel grotere aanstellingen uit te breiden.

Conclusie

Het panel oordeelt voor alle opleidingen dat ze op standaard 2 voldoen.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Systeem van toetsing en examencommissie

De opleidingen beschikken over een toetsprogramma, dat inzichtelijk maakt hoe wordt vastgesteld of de studenten de leerdoelen van de vakken behalen. Deze programma's sluiten aan bij het facultaire toetskader en de facultaire onderwijs- en examenregeling. Die schrijven bijvoorbeeld voor dat studenten bij ieder vak

niet alleen bij de afronding, maar ten minste eenmaal tussentijds formatief of summatief getoetst worden en feedback ontvangen. Ook geeft het facultair toetsbeleid voorbeelden van toetsmatrijzen en schrijft het voor hoe de toetskwaliteit geborgd kan worden. Ter verhoging van validiteit en transparantie geldt het vierogenprincipe bij zowel het ontwerpen als afnemen van toetsen, wordt er een plagiaatcontrole uitgevoerd bij digitaal afgelegde toetsen, wordt er horizontaal nagekeken op basis van anonimiteit en worden de toetsresultaten statistisch geanalyseerd. Indien uit de analyse blijkt dat dit nodig is, worden bepaalde vragen buiten beschouwing gelaten, of wordt de normering aangepast, steeds in overleg met de facultaire toetsdeskundige en zo nodig ook de examencommissie.

De opleidingen vallen onder een facultaire examencommissie. Die bestaat uit zeven leden afkomstig uit alle afdelingen van de faculteit en twee externe leden: één toetsdeskundige en de voormalige voorzitter. De examencommissie vergadert in beginsel tien keer per jaar over beleidsonderwerpen en thema's rond toetsing, zoals onderwijsvernieuwing, het facultaire toetskader, de onderwijs- en examenregeling, fraudebeperking en het omgaan met generatieve taalprogramma's. De examencommissie brengt regelmatig gevraagd en ongevraagd advies uit aan de decaan.

De examencommissie heeft de wettelijke taak om de toetskwaliteit te borgen gedelegeerd naar de toetscommissie. Deze bestaat uit vijf gekwalificeerde docenten, een externe toetsdeskundige en een ambtelijk secretaris. De voorzitter en de externe toetsdeskundige zijn tevens lid van de examencommissie. De toetscommissie controleert of de gebruikte toetsvorm en toetsvragen aansluiten bij de leerdoelen en of de wijze van beoordeling betrouwbaar is. Zij evalueert volgens een vaste cyclus de toetsing van alle verplichte vakken en een steekproef van de keuzevakken en eindwerken aan de hand van de criteria validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en werkbaarheid. Over de uitkomsten informeert zij de examencommissie, die op haar beurt de opleidings- en onderwijsdirecteuren op de hoogte stelt, zodat deze kunnen zorg dragen voor de opvolging van eventuele aanbevelingen. De bevindingen worden ook gedeeld met de vakcoördinator van het geëvalueerde vak.

Generatieve AI en taalmodellen hebben de aandacht binnen de faculteit. Docenten bepaalden tot voor kort zelf hoe zij hun toetsing aanpasten als dit door de recente ontwikkelingen nodig leek. De faculteit heeft inmiddels een toetsbeleidskader gemaakt rondom de plaats van AI in het onderwijs.

De beoordeling van stages is facultair vormgegeven. De masterstage (6 EC) kent een stageplan dat studenten voorafgaand aan de stage moeten indienen. Studenten volgen tijdens hun stage ook onderwijs; in vijf bijeenkomsten staan beroepsethiek en reflectie op de rol van jurist centraal. De voortgang wordt bewaakt met behulp van een tussentijds verslag. Daarin beschrijven studenten hun werkzaamheden, hoe de kennis uit de masteropleiding gebruikt wordt en hoe de begeleiding verloopt. In het stageverslag reflecteren studenten op hun eigen professionele rol op basis van de literatuur die tijdens het onderwijs is behandeld. Toetsing gebeurt aan de hand van het ingeleverde stageverslag. In dit stageverslag dient de opgedane kennis uit de track 'Beroepsethiek en professionele identiteit voor juristen in de praktijk' verwerkt te worden. Het vak wordt afgesloten met een oordeel AVV/NAV (aan voorwaarden voldaan/niet aan voorwaarden voldaan) met de facultaire stagecoördinator als beoordelaar.

Het panel kan zich goed vinden in de manier waarop toetsing binnen de faculteit en de opleidingen is vormgegeven. Het oordeelt positief over het geformuleerde facultair toetsbeleid. Dit draagt bij aan een transparant, valide en betrouwbaar toetsstelsel. Uit de documentatie en de gesprekken met leden van de examencommissie concludeert het panel dat de examencommissie zich zeer professioneel en proactief opstelt en een duidelijk beeld heeft van haar taken en verantwoordelijkheden. Zowel de examencommissie als de toetscommissie verdienen complimenten voor de uitstekende wijze waarop zij hun taak invullen, met

een goede balans tussen ‘zorgen’ en ‘borgen’. Het panel prijst de Faculteit der Rechtsgeleerdheid voor het proactief voorzien in richtlijnen rondom AI. Hiermee loopt de faculteit voorop. Het panel nodigt de faculteit uit om AI niet alleen als bedreiging te benaderen, maar ook als kans te beschouwen voor het ontwerpen van nieuwe werkvormen binnen de opleidingen.

Toetsing in de opleidingen

De masteropleiding Arbeidsrecht kent afwisselende toetsvormen die zowel formatief als summatief ingezet worden. Het uitgangspunt is dat ieder vak zo veel als mogelijk een mix van verschillende toetsvormen heeft. De toetsvormen doen idealiter een beroep op de academische vaardigheden van studenten en sluiten aan bij de praktijk. De summatieve toetsen bij de verplichte vakken bestaan uit twee delen: een kennisdeel dat wordt getoetst door een schriftelijk tentamen waarin veelal casusposities ter beoordeling worden voorgelegd, en een deel waarin vaardigheden worden getoetst middels een presentatie of werkstuk. Het schriftelijke tentamen bestaat altijd uit open vragen. Het aanleren van schriftelijke vaardigheden en de toetsing daarvan wordt in de verplichte vakken bewust opgebouwd. Ook komt het presenteren als vaardigheid aan bod. In de keuzevakken is het aanbod aan toetsvormen gevarieerd, van pitches en praktijkopdrachten tot essays, tentamens en een moot court. Het panel is positief over de afwisselende toetsvormen.

In de masteropleiding Fiscaal Recht is naar aanleiding van adviezen van het vorige visitatiepanel de verscheidenheid aan toetsvormen vergroot. Naast summatieve tentamens kennen de vakken nu formatieve deeltentamens. Studenten worden getoetst met een essay, een adviesstuk, een spelproces en een vlog-opdracht. Open vragen zijn de standaard bij de schriftelijke tentamens. Een uitzondering geldt voor de eindtoetsen van de vakken Formeel Belastingrecht en Tax Accounting I die deels uit meerkeuzevragen en deels uit open vragen bestaan. Het panel constateerde tijdens het bezoek dat docenten en studenten het gebruik van meerkeuzevragen in de masteropleiding in dit geval passend vonden binnen een vak als Tax Accounting, dat is vormgegeven rondom boekhouden en balansen. Studenten ervoeren dit deeltentamen als lastig, maar nuttig. Het panel is hiermee tevreden en kan zich vinden in het gebruik van deze vorm van toetsing - naast open vragen - bij deze twee vakken in de masteropleiding Fiscaal Recht.

In de masteropleiding Gezondheidsrecht geschiedt summatieve toetsing in de (meeste) vakken met een tentamen en daarnaast een portfolio-opdracht als vaardighedentoets. Portfolio-opdrachten zijn divers, zoals het schrijven van een annotatie, artikel, betoog en pro-/contra-nota, het mondeling presenteren van een gezondheidsrechtelijk thema en debatteren, en het verrichten van onderzoek dat wordt afgesloten met een onderzoeksrapport. Bij diverse opdrachten keert ook een element rondom beroepshouding en/of beroepsethiek terug. Formatieve toetsing geschiedt informeel, door de groepsgewijze bespreking van de door de student voor te bereiden weekopdracht(en), en formeel, in het kader van het portfolioprogramma. Bij elk van de portfolio-opdrachten is voorzien in tussentijdse feedback op een conceptversie van de door de student (individueel of in groepsverband) te maken opdracht, aan de hand van een daarvoor vastgestelde rubric. Het gebruik van rubrics, ook voor de conceptfase, leidt ertoe dat studenten hun leervoortgang beter kunnen bewaken. In het kader van het portfolio kunnen studenten ook hun eigen ontwikkeling bijhouden en daarop reflecteren, door het invullen van een logboek. Dit gebeurt na iedere opdracht. Het panel complimenteert de opleiding met het portfolio als werk- en toetsvorm, en is positief over de gevarieerde toetsing in de opleiding.

De masteropleiding Informatierecht biedt een gevarieerd palet aan formatieve toetsen aan, zoals het geven van workshops aan studenten van andere opleidingen (Clinic TMC), het houden van *elevator pitches*, het uitvoeren van rollenspellen, groepsdiscussies en presentaties. Bij de summatieve toetsing ligt de nadruk op onderzoeks- en schriftelijke vaardigheden, passend bij het onderzoeksgerichte karakter van de opleiding,

dat tot uiting komt in het gebruik van schriftelijke stukken als tentamenvorm bij meerdere vakken, zoals essays, policy papers en andere schrijfoopdrachten. Zodoende hebben studenten al de nodige ervaring voordat zij aan de scriptie (het eindwerk) beginnen. De toetsing van de twee basisvakken in het eerste semester gebeurt door middel van twee digitale schriftelijke deoltoetsen gericht op de hogere cognitieve niveaus. Door het gebruik van deoltoetsen na het eerste blok krijgen studenten tijdig inzicht in hun vorderingen: het stimuleert ook actieve deelname aan het onderwijs vanaf het begin. Bij een aantal gebonden keuzevakken wordt getoetst aan de hand van digitale schriftelijke tentamens gericht op de hogere cognitieve niveaus. Mondelinge presentaties worden summatief getoetst bij de masterscriptie (presentatie onderzoeksofzet) en bij een paar gebonden keuzevakken. Het panel vindt de mix van toetsvormen en van formatieve en summatieve toetsing evenwichtig.

In de masteropleiding Privaatrecht vindt de summatieve toetsing voor de meeste vakken uitsluitend of hoofdzakelijk plaats door middel van schriftelijke (digitale) tentamens. De opleiding kent ook verschillende vormen van formatieve toetsing, bijvoorbeeld in de vorm van een presentatie of discussie tijdens de werkgroepen. Enkele vakken hanteren een bonusregeling, waarbij de studenten geschreven stukken inleveren, die meetellen voor het eindcijfer of leiden tot een bonuspunt. Ook worden er in de opleiding authentieke toetsen afgenomen, waarbij de opdrachten (en scenario's) worden afgestemd op wat er wordt verwacht in de beroepspraktijk. Voorbeelden hiervan kunnen gevonden worden in de ALP-vakken, waar studenten op basis van een casus ontleend aan de praktijk (proces)stukken moeten schrijven en/of professionele rollen moeten aannemen in een onderhandelings situatie of moot court. Het panel begreep van studenten dat zij met name in de PRP-track vinden dat er veel getoetst wordt met tentamens. Hoewel het panel ook andere toetsvormen noteerde (zoals mondelinge presentaties en essays), moedigt het deze track en de opleiding als geheel aan om nog meer variatie aan te brengen. De opleiding heeft dit zelf als ontwikkelpunt genoemd binnen de curriculumvernieuwing. Het panel heeft er daarom alle vertrouwen in dat de opleiding in de nabije toekomst nog meer variatie zal aanbrengen.

Toetsing in de masteropleiding Publiekrecht gebeurt via tentamens, schrijfoopdrachten, mondelinge presentaties en andere vormen, zoals adviezen, journals, processtukken, pleidooi en samenwerking in de pleitwedstrijd (keuzevak Staats- en Bestuursrecht). In de cursussen wordt ook formatief getoetst, bijvoorbeeld via opdrachten en presentaties. Het panel stelde vast dat er veel papers worden geschreven. Het vindt dat een goede zaak. Wel merkte het panel op dat enkele toetsvormen (een take home paper) wellicht moeten worden aangepast aan de hand van het nieuwe AI-protocol binnen de faculteit. De onderwijsvernieuwing waarbij de toetsvormen worden doorgelicht vormt hiervoor een mooie gelegenheid.

Beoordeling eindniveau

De masteropleidingen kennen een scriptietraject dat faculteitsbreed is vormgegeven, met een vaste opzet en vaste begin- en einddata en deadlines (zie ook standaard 2). Studenten presenteren verplicht de prefinale versie van hun scriptie voor medestudenten en docenten, van wie ze vragen en feedback krijgen. De presentatie is een voorwaarde voor de beoordeling van het eindwerk. Na de presentatie levert de student de definitieve versie van de scriptie in. Die wordt door de begeleider (eerste lezer) en een tweede examinerator (tweede lezer) beoordeeld aan de hand van een beoordelingsformulier en met behulp van *rubrics*. Daarna voeren beiden overleg over het toe te kennen cijfer. Zo nodig wordt een derde lezer bij de beoordeling betrokken.

Het panel kan zich vinden in de werkwijze die bij het scriptietraject wordt gehanteerd. De beoordelingen die het bekeek, waren helder en doorgaans goed en uitgebreid onderbouwd. De twee beoordelaars vullen gezamenlijk een formulier in; dit is een bewuste keuze van de faculteit om onderlinge gesprekken te bevorderen en de hoeveelheid papierwerk te beperken. Het panel schaart zich achter deze keuze, al is een

nadeel ervan dat het voor de student en mogelijk ingeval van een bezwaar tegen het cijfer voor de Beroeps- (of examen)commissie lastig kan zijn.

Een aandachtspunt bij de scriptiebeoordeling noemt het panel de rolverdeling tussen de eerste en tweede examinator, zeker waar gebruik wordt gemaakt van externe lezers. In dat laatste geval is de eerste lezer de externe, en de tweede altijd een UvA-examinator. Het panel trof geen gevallen aan waarbij dit problemen opleverde, maar merkte wel dat het moment van optreden van de tweede lezer sterk wisselt tussen de opleidingen. Dit kan voor studenten verwarrend zijn, vooral wanneer de begeleiders het eindwerk verschillend waarderen. Het panel verwacht dat de harmonisering van het scriptietraject ook de rollen van interne en externe lezers zal verhelderen voor studenten en docenten.

In de opleiding Fiscaal Recht hebben studenten de mogelijkheid om in groepsverband een externe onderzoeksopdracht uit te voeren in 'scriptieklassen'. Uitgangspunt is dat de student door middel van een eigen deelvraag/probleemstelling een individueel wetenschappelijk onderzoek opzet, verricht en uitwerkt in een schriftelijk stuk. Het onderzoek wordt onafhankelijk van de opdrachtgever uitgevoerd en begeleid door een examinator van de sectie Belastingrecht. Het panel vindt dit een mooie optie, omdat op deze wijze aan grotere opdrachten kan worden gewerkt. Een aandachtspunt is te zorgen dat in de beoordelingsformulieren steeds expliciet wordt toegelicht hoe de individuele prestatie van studenten is bepaald.

Ook verdient het volgens het panel aanbeveling om voor de scriptiebegeleiding bij Fiscaal Recht vast te leggen dat de scriptie altijd door een gepromoveerde eerste of tweede lezer wordt beoordeeld. Dit is nu doorgaans het geval, maar er kan van worden afgeweken. Het panel heeft geen problemen of onregelmatigheden aangetroffen in de beoordeelde scripties die het bekeek, waarin het onderzoek altijd op voldoende wijze werd neergezet en uitgevoerd. Niettemin is het formaliseren hiervan een aanbeveling om het academisch masterniveau extra goed te verankeren.

Overwegingen

Het panel is positief over de toetsing en toetssystematiek die het aantrof binnen de opleidingen en de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Positieve elementen zijn de goed en proactief functionerende examencommissie en de heldere vormgeving van het toetssysteem. Met betrekking tot het formuleren van AI-beleid loopt de faculteit voorop, wat volgens het panel een compliment waard is. De toetsing in de verschillende opleidingen is voldoende gevarieerd en passend. De huidige onderwijsvernieuwing draagt bij aan meer gevarieerde en activerende toetsvormen, en het panel moedigt de opleidingen die nog in het vernieuwingsproces zitten aan hier verder vorm aan te geven. De beoordeling van de scripties geschiedt op goede en gedegen wijze, en de beoordelingsformulieren maken via heldere onderbouwing goed duidelijk hoe het cijfer is vastgesteld. Wel beveelt het panel aan de rollen van eerste en tweede beoordelaar verder te verduidelijken in de harmonisering van het scriptieproces en om, in het geval van Fiscaal Recht, vast te leggen dat een van de twee beoordelaars gepromoveerd dient te zijn.

Conclusie

Het panel oordeelt voor alle opleidingen dat ze op standaard 3 voldoen.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Het panel bestudeerde 15 eindwerken per opleiding, waarbij alle afstudeervarianten en tracks zijn meegenomen. Ook bekeek het eindwerken van deeltijdstudenten. Het panel constateerde dat in alle gevallen het gewenste academische masterniveau werd behaald en trof geen eindwerken aan die van onvoldoende niveau waren. Het panel complimenteert de opleidingen met het behaalde eindniveau zoals dat uit de scripties blijkt. De Faculteit der Rechtsgeleerdheid heeft in 2020 een onderzoek gedaan naar het presteren van afgestudeerden op de arbeidsmarkt. Hieruit blijkt dat zij over het algemeen op passende werkplekken belanden.

De eindwerken van de masteropleiding *Arbeidsrecht* zijn volgens het panel van passend niveau, met actuele onderwerpen en in veel gevallen een positiefrechtelijke insteek. Een jaar na afronding van de masteropleiding *Arbeidsrecht* werkt ongeveer 40% van de afgestudeerden als advocaat of rechtshulpverlener. Ongeveer 30% van de afgestudeerden werkt in de publieke sector (inclusief publieke en belangenorganisaties) en ongeveer 30% werkt in de private sector of andere dan de hiervoor genoemde sectoren.

Het panel was eveneens tevreden over de eindwerken van de opleiding *Fiscaal Recht*. Studenten die de opleiding met succes hebben afgerond, hebben een goede uitgangspositie op de arbeidsmarkt. Driekwart van de afgestudeerden *Fiscaal Recht* heeft 1 jaar na het afstuderen werk; na vier jaar ligt dat rond de 94%. Driekwart van de afgestudeerden *Fiscaal Recht* heeft na een jaar werk bij een van de grotere belastingadvies- en advocatenkantoren, die zich vooral op de activiteiten van en rond ondernemingen richten.

Het panel stelt vast dat de eindwerken van *Gezondheidsrecht* van voldoende tot goed niveau zijn, en de specifieke gezondheidsrechtelijke insteek van de opleiding duidelijk reflecteren in de passende en soms originele onderwerpskeuze. Afgestudeerden van *Gezondheidsrecht* gaan veelal werken als gezondheidsrechtjurist bij een verzekeraar, een ziekenhuis, een toezichthouder, in de wetenschap of als advocaat. Het profiel van de opleiding sluit in die zin goed aan op de behoefte en mogelijkheden van de arbeidsmarkt.

In de ogen van het panel zijn de eindwerken van *Informatierecht* van passend tot hoog niveau. Het panel is te spreken over de interessante en actuele onderwerpskeuze, en nam met genoeg kennis van het feit dat meerdere scripties een scriptieprijs hebben gekregen in de afgelopen jaren. Het grootste deel van de alumni *Informatierecht* gaat aan de slag bij een advocatenkantoor of in de juridische adviessector. Ook komen alumni terecht in de communicatie- en informatiesector, die goed aansluit op de master *Informatierecht* met haar nadruk op telecommunicatie- en auteursrecht.

Voor *Privaatrecht* constateert het panel dat de eindwerken steeds van passend en soms van hoog niveau zijn. De keuze van onderwerpen is vaak origineel en de werken kennen een heldere opzet. Alumni vinden gemiddeld na maximaal zes maanden een passende baan. Uit een LinkedIn-onderzoek (2021) blijkt dat alumni de eerste jaren voornamelijk werkzaam zijn bij (grote) advocatenkantoren. Bij de track *Privaatrechtelijke rechtspraktijk* zijn, na de advocatenkantoren, alumni voornamelijk werkzaam voor ministeries, openbaar bestuur, rechtskundige adviesbureaus en financiële instellingen. Bij de track *Commerciële Rechtspraktijk* werken de meeste alumni bij (grote) advocatenkantoren, gevolgd door financiële instellingen, advisering en accountancy. Bij de Afdeling *Privaatrecht* zijn ook enkele alumni werkzaam die ervoor hebben gekozen om een proefschrift te schrijven en in dat kader promotieonderzoek te doen.

Het panel kon zich vinden in het niveau van de eindwerken van *Publiekrecht*. Deze maken voor het theoretisch kader gebruik van actuele wetenschappelijke bronnen en zijn doorgaans helder gestructureerd. Alumni vinden doorgaans snel een baan, bijvoorbeeld als advocaat en bij de rechterlijke macht, gemeenten of provincies.

Het panel constateert dat de opleidingen alumni afleveren die aan de beoogde leerresultaten van de opleidingen voldoen. De scripties zijn alle goed aan de maat. Alumni komen doorgaans goed terecht en vinden een passende baan in sectoren die in het verlengde liggen van hun masteropleiding.

Overwegingen

Op basis van de bestudeerde eindwerken en de gegevens over het functioneren van de alumni constateert het panel dat de opleidingen de beoogde leerresultaten realiseren. Het panel complimenteert de opleidingen met het behaalde eindniveau zoals dat uit de scripties blijkt.

Conclusie

Het panel oordeelt voor alle opleidingen dat ze op standaard 4 voldoen.

Eindoordeel

Het oordeel van het panel over de opleidingen is positief.

Ontwikkelpunten

1. Investeer in systematisch alumnibeleid, om de band met het werkveld te verstevigen en studenten van een netwerk te voorzien.
2. Harmoniseer het scriptietraject door de faculteit heen en zorg dat helder is welke begeleiding verwacht kan worden. Verduidelijk de rollen van eerste en tweede lezer verder. Maak gebruik van interne *best practices*.
3. Harmoniseer de aanpak rondom de inzet van externe docenten en scriptiebegeleiders en schep hiervoor duidelijke faculteitsbrede kaders. Besteed daarbij aandacht aan hun eigen academische vaardigheden en de potentie om die over te brengen aan studenten.
4. *Masteropleiding Fiscaal Recht*: voorzie instromende studenten met deficiënties structureel van een 'bijspijkeroptie', bijvoorbeeld een *summer school*.
5. *Masteropleiding Fiscaal Recht*: leg vast dat een van de twee scriptiebeoordelaars gepromoveerd dient te zijn.

Bijlage 1. Beoogde leerresultaten

Masteropleiding Arbeidsrecht

Tot en met 2023-2024

Met de opleiding Arbeidsrecht wordt beoogd:

- a. het verwerven van diepgaande kennis van en inzicht in het arbeidsrecht, zoals gespecificeerd in lid 2;
- b. het verwerven van de vaardigheid om complexe juridische problemen te analyseren, te evalueren en op creatieve wijze op te lossen;
- c. het verwerven van academische vaardigheden op het gebied van schrijven, spreken en het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een zelfstandige en kritische leerhouding.

2 De afgestudeerde van de opleiding:

- a. heeft diepgaande kennis van en inzicht in het (Europese) arbeids- en socialezekerheidsrecht en de ontwikkelingen daarbinnen en is in staat deze kennis en dat inzicht toe te passen;
- b. heeft diepgaande kennis van de interactie tussen het arbeidsrecht en het functioneren van de onderneming en is op basis daarvan in staat tot analyse van de belangentegenstellingen tussen arbeid en andere productiemiddelen, zoals kapitaal;
- c. is in staat literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het (Europese) arbeidsrecht diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen;
- d. heeft inzicht in de samenhang tussen Europees en nationaal arbeidsrecht;
- e. heeft inzicht in de samenhang tussen het (Europese) arbeidsrecht en andere specialismen;
- f. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen in het (Europese) arbeidsrecht te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
- g. is in staat zelfstandig (literatuur)onderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen formuleren, verzamelen van informatie, interpreteren van gegevens/documenten, interviews doen, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek);
- h. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel een publiek bestaande uit professionals als voor niet-professionals;
- i. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk (mondeling) debat met betrekking tot het (Europese) arbeidsrecht.

Vanaf 2024-2025

1 Met de opleiding Arbeidsrecht wordt beoogd geen wijzigingen in vergelijking met de eindtermen van voor 2024- 2025):

- a. het verwerven van diepgaande kennis van en inzicht in het arbeidsrecht, zoals gespecificeerd in lid 2;
- b. het verwerven van de vaardigheid om complexe juridische problemen te analyseren, te evalueren en op creatieve wijze op te lossen;
- c. het verwerven van academische vaardigheden op het gebied van schrijven, spreken en het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een zelfstandige en kritische leerhouding.

2 De afgestudeerde van de opleiding geheel gewijzigd in vergelijking met de eindtermen tot en met studiejaar 2023- 2024):

- a. heeft diepgaande kennis van en inzicht in (motieven en theorieën over) het arbeids- en socialezekerheidsrecht en is in staat op dit recht te reflecteren mede op basis van de maatschappelijke effecten van deze regels;
- b. is in staat om kritisch te reflecteren op arbeidsrechtelijke handhavinginstrumenten en de naleving van arbeidsrechtelijke normen;

- c. kan kritisch oordelen over de regulering van arbeid, de manier waarop deze tot stand komt, en de rol van de verschillende actoren op verschillende niveaus hierbij;
- d. is in staat zelfstandig arbeidsrechtelijk onderzoek op te zetten, uit te voeren en daaruit conclusies te trekken, met oog voor de maatschappelijke context;
- e. is in staat een arbeidsrechtelijk betoog met oog voor de maatschappelijke context, te presenteren, zowel mondeling als schriftelijk;
- f. is in staat kritisch te reflecteren op het ethische en professionele handelen van anderen en op constructieve wijze feedback te geven en te ontvangen;
- g. is een juridisch professional die in staat is zichzelf blijvend te ontwikkelen, en verantwoord en integer te handelen in een professionele omgeving.

Masteropleiding Fiscaal Recht

Met de opleiding Fiscaal recht van de faculteit wordt beoogd:

- a. het verwerven van diepgaande kennis van en inzicht in het belastingrecht, zoals gespecificeerd in lid 2;
- b. het verwerven van de vaardigheid om complexe juridische problemen te analyseren, te evalueren en op creatieve wijze op te lossen;
- c. het verwerven van academische vaardigheden op het gebied van schrijven, spreken en het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een zelfstandige en kritische leerhouding.

2 De afgestudeerde van de opleiding:

- a. heeft diepgaande kennis van en inzicht in het (internationale) belastingrecht (hierna 'het domein') en is in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen;
- b. heeft diepgaande kennis van en inzicht in de fiscale positie van het midden- en kleinbedrijf alsmede van multinationals en is in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen;
- c. is in staat literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende (juridische) oplossingen aan te dragen;
- d. heeft diepgaande kennis van en inzicht in de samenhang tussen het materiële fiscale recht en de bestuursrechtelijke aspecten van het domein van het gekozen traject;
- e. heeft diepgaande kennis van en inzicht in de samenhang tussen het materiële fiscale recht en de (bedrijfs)economische aspecten van het domein van het gekozen traject;
- f. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein;
- g. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen in het domein van het gekozen traject te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
- h. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen te formuleren, informatie te verzamelen, gegevens te interpreteren, conclusies te trekken, te evalueren en aanbevelingen en suggesties te doen voor verder onderzoek);
- i. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel een publiek bestaande uit professionals als voor niet-professionals.

3 Onverminderd het bepaalde in lid 2 heeft de afgestudeerde van de track Internationaal en Europees belastingrecht:

- a. diepgaande kennis van en inzicht in de bronnen van het belastingverdragenrecht;
- b. diepgaande kennis van en inzicht in de Europeesrechtelijke leerstukken en hun uitwerking op de Nederlandse belastingheffing;
- c. de bekwaamheid Europeesrechtelijke en internationaalrechtelijke literatuur en bronnen te analyseren, toe te passen en kritisch te beoordelen.

4 Onverminderd het bepaalde in lid 2 heeft de afgestudeerde van de track Fiscaal recht:

- a. diepgaande kennis van en inzicht in de fiscale positie van de directeur-grotoaandeelhouders;

- b. diepgaande kennis van en inzicht in de werkwijze van de kostprijsverhogende belastingen;
- c. diepgaande kennis en inzicht in de werkwijze van de loonheffingen binnen de gehele breedte van het fiscale domein;
- d. de bekwaamheid deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein van de fiscale positie van directeur-groootaandeelhouders alsmede van kostprijsverhogende belastingen.

Masteropleiding Gezondheidsrecht

1 Met de opleiding Gezondheidsrecht wordt beoogd:

- a. het verwerven van diepgaande kennis van en inzicht in het gezondheidsrecht, zoals gespecificeerd in lid 2;
- b. het verwerven van de vaardigheid om complexe juridische problemen te analyseren, te evalueren en op creatieve wijze op te lossen
- c. het verwerven van academische vaardigheden op het gebied van schrijven, spreken en het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een zelfstandige en kritische leerhouding.

2 De afgestudeerde van de opleiding:

- a. heeft diepgaande kennis van en inzicht in het nationale gezondheidsrecht, de Europese en internationale dimensie daarvan en de ontwikkelingen daarbinnen en is in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen;
- b. heeft kennis van en inzicht in de voor het gezondheidsrecht relevante delen van het constitutioneel recht, het bestuursrecht, het strafrecht en het privaatrecht en de ontwikkelingen daarbinnen en is in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen;
- c. is in staat literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het gezondheidsrecht diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende (juridische) oplossingen aan te dragen;
- d. heeft inzicht in de maatschappelijke context van het gezondheidsrecht, in het bijzonder waar het gaat om het beleid en de praktijk van het gezondheidsrecht en om de relatie tussen recht en ethiek;
- e. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein van het gezondheidsrecht;
- f. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen in het domein van het gezondheidsrecht te begrijpen, te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
- g. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen te formuleren, informatie te verzamelen, gegevens te interpreteren, conclusies te trekken, te evalueren en aanbevelingen en suggesties te doen voor verder onderzoek);
- h. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein van het gezondheidsrecht en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel professionals als niet-professionals.

Naar aanleiding van het Onderwijsvernieuwingstraject en het Zichtbare leerlijnenprogramma 2023 worden de volgende wijzigingen van de eindtermen overwogen:

- 2a. de uitgangspunten en de inhoud van het internationale en nationale gezondheidsrecht en de ontwikkelingen daarbinnen wat het stelsel van zorg, de kwaliteit van zorg en de relatie zorgverlener-patiënt betreft, evalueren;
- 2b. de betekenis van ontwikkelingen in de ethiek en de maatschappij op het gezondheidsrecht kritisch beoordelen;
- 2c. de interactie tussen gezondheidsbeleid en ontwikkelingen in het gezondheidsrecht evalueren en is zich met betrekking tot de gezondheidszorgpraktijk bewust van zowel de mogelijkheden als de grenzen en beperkingen van het juridisch instrumentarium alsook van botsende belangen van bij de zorg betrokken partijen;
- 2d. zich tegenover professionals en niet-professionals zowel mondeling als schriftelijk met overtuigende juridische argumenten uitdrukken en het debat voeren;

- 2e. oplossingen aandragen voor juridische vraagstukken vanuit een gezondheidsrechtelijke invalshoek en daarmee bijdragen aan het academische en/of maatschappelijke debat alsook aan ontwikkeling van de praktijk;
- 2f. voor een wetenschappelijk en/of maatschappelijk probleem een relevante juridische onderzoeksvraag formuleren, een daarbij passend onderzoek ontwerpen, uitvoeren en daaruit conclusies trekken;
- 2g. reflecteren op zijn eigen handelen en verhoudt zich daarbij tot anderen en andere belangen, en de beroepsethische en professionele standaarden;
- 2h. op constructieve en professionele wijze samenwerken met juridische en niet-juridische professionals.

Masteropleiding Informatierecht

Met de opleiding Informatierecht wordt beoogd:

- a. het verwerven van diepgaande kennis van en inzicht in het informatierecht, zoals gespecificeerd in lid 2;
- b. het verwerven van de vaardigheid om complexe juridische problemen te analyseren, te evalueren en op creatieve wijze op te lossen;
- c. het verwerven van academische vaardigheden op het gebied van schrijven, spreken en het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een zelfstandige en kritische leerhouding.

2 De afgestudeerde van de opleiding:

- a. heeft diepgaande kennis van en inzicht in het Europese en internationale informatie- en intellectuele eigendomsrecht (hierna: 'het domein') en de actuele ontwikkelingen daarbinnen en is in staat deze kennis en dat inzicht toe te passen;
- b. is in staat literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen;
- c. heeft inzicht in de samenhang tussen publiek- en civielrechtelijke aspecten van het domein;
- d. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein;
- e. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen op het domein te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
- f. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen formuleren, verzamelen van informatie, interpreteren van gegevens, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek);
- g. is in staat om conclusies, en de daaraan ten grondslag liggende kennis, motieven en overwegingen, te presenteren in een samenhangend wetenschappelijk betoog (mondeling of schriftelijk) over een onderwerp binnen het domein en om dat duidelijk over te brengen aan zowel een publiek bestaande uit professionals als aan niet-professionals.

Masteropleiding Privaatrecht

Studiejaar 2023-2024

1. Met de opleiding Privaatrecht wordt beoogd:

- a. het verwerven van diepgaande kennis van en inzicht in het privaatrecht, zoals gespecificeerd in lid 2;
- b. het verwerven van de vaardigheid om complexe juridische problemen te analyseren, te evalueren en op creatieve wijze op te lossen;
- c. het verwerven van academische vaardigheden op het gebied van schrijven, spreken en het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een zelfstandige en kritische leerhouding.

2. De afgestudeerde van de opleiding:

- a. heeft diepgaande kennis van en inzicht in het Nederlandse privaatrecht en, ten aanzien van relevante onderdelen, de internationalisering, waaronder begrepen Europeanisering, van het privaatrecht, en is in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen en complexe juridische problemen te analyseren en te evalueren;

- b. heeft inzicht in de ontwikkeling van en de samenhang tussen de diverse onderdelen van het privaatrecht en is in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen en te analyseren;
  - c. is in staat zelfstandig een onderzoek voor te bereiden en uit te voeren en de bevindingen daarvan in een wetenschappelijk betoog te presenteren (het formuleren van onderzoeksvragen, het verzamelen, selecteren, verwerken en analyseren van informatie, het evalueren en trekken van conclusies en het doen van aanbevelingen over het onderzoeksterrein, het schrijven van een samenhangend wetenschappelijk betoog en het presenteren hiervan met kracht van argumenten).
3. Onverminderd het bepaalde in lid 2 heeft de afgestudeerde van de track Commerciële rechtspraktijk:
- a. diepgaande kennis van en inzicht in vennootschapsstructuren en het financieel recht en is in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen en complexe juridische problemen te analyseren en te evalueren.

Concept-eindtermen voor de OER 2024-2025

1. Met de opleiding Privaatrecht wordt beoogd:
- a. het verwerven van diepgaande kennis van en inzicht in het privaatrecht, zoals gespecificeerd in lid 3 voor de track Commerciële rechtspraktijk en lid 4 voor de track Privaatrechtelijke rechtspraktijk;
  - b. het verwerven van de vaardigheid om complexe juridische problemen te analyseren, te evalueren en op creatieve wijze op te lossen;
  - c. het verwerven van academische vaardigheden op het gebied van schrijven, spreken en het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een zelfstandige en kritische leerhouding.
2. De afgestudeerde van de opleiding kan:
- a. de voor het privaatrecht relevante regels analyseren aan de hand van juridische casuïstiek en evalueren vanuit verschillende posities;
  - b. ontwikkelingen binnen het privaatrecht plaatsen in de maatschappelijke context met aandacht voor actuele vraagstukken;
  - c. de beperkende of faciliterende rol van het privaatrecht in de aanpak van maatschappelijke kwesties evalueren vanuit verschillende (interne en externe) perspectieven;
  - d. uit een complex wetenschappelijk, maatschappelijk of praktijkprobleem de relevante privaatrechtelijke vraagstukken deduceren en voor die vraagstukken een passend onderzoeksontwerp creëren;
  - e. oplossingen aandragen voor juridische vraagstukken vanuit een privaatrechtelijke invalshoek en daarmee bijdragen aan het academische en/of maatschappelijke debat;
  - f. zich zowel mondeling als schriftelijk met overtuigende juridische argumenten uitdrukken;
  - g. de dilemma's en conflicten bediscussiëren die privaatrechtelijke vragen met zich mee kunnen brengen, met oog voor de betrokken partijen en belangen, en met bewustzijn van de professionele rol en verantwoordelijkheid van een jurist die werkzaam is in de privaatrechtelijke rechtspraktijk.
3. Onverminderd het bepaalde in lid 2 kan de afgestudeerde van de track Commerciële rechtspraktijk:
- a. de kerngebieden van het commerciële privaatrecht onderscheiden en de voor ondernemingen relevante nationale en internationale regels classificeren aan de hand van rechtspraak en wetgeving;
  - b. analyseren welke actoren bij een onderneming zijn betrokken, wat hun rechtspositie is, hun belangen en onderlinge verhoudingen zijn en welke rechtsmiddelen hun ten dienste staan;
  - c. relevante bedrijfseconomische en financiële principes interpreteren;
  - d. financiële informatie vertalen in een juridisch advies.
4. Onverminderd het bepaalde in lid 2 kan de afgestudeerde van de track Privaatrechtelijke rechtspraktijk:
- a. de kerngebieden van het privaatrecht onderscheiden, in het bijzonder het aansprakelijkheidsrecht, het contractenrecht en het goederenrecht, en de relevante nationale en internationale regels classificeren aan de hand van rechtspraak en wetgeving;
  - b. privaatrechtelijke rechtsverhoudingen en rechtsfiguren beoordelen aan de hand van de daarbij betrokken actoren, de daaruit voortvloeiende rechten en plichten, de rechtsmiddelen die hun ten dienste staan en de (individuele en collectieve) belangen die door het privaatrecht worden beschermd.

Masteropleiding Publiekrecht

1 Met de opleiding Publiekrecht wordt beoogd:

- a. het verwerven van diepgaande kennis van en inzicht in het publiekrecht, zoals gespecificeerd in lid 2;
- b. het verwerven van de vaardigheid om complexe juridische problemen te analyseren, te evalueren en op creatieve wijze op te lossen
- c. het verwerven van academische vaardigheden op het gebied van schrijven, spreken en het doen van onderzoek en het ontwikkelen van een zelfstandige en kritische leerhouding.

2 De afgestudeerde van de opleiding:

- a. heeft diepgaande kennis van en inzicht in het nationale publiekrecht, de Europese en internationale dimensie daarvan en de ontwikkelingen daarbinnen en is in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen;
- b. heeft diepgaande kennis van en inzicht in relevante aanverwante delen van het nationale publiekrecht, de Europese en internationale dimensies daarvan en de ontwikkelingen daarbinnen en is in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen;
- c. is in staat literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein van het gekozen traject diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende (juridische) oplossingen aan te dragen;
- d. heeft inzicht in de samenhang tussen strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en staatsrechtelijke, Europese en internationaalrechtelijke aspecten van het domein van het gekozen traject;
- e. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein van het gekozen traject;
- f. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen in het domein van het gekozen traject te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
- g. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen te formuleren, informatie te verzamelen, gegevens te interpreteren, conclusies te trekken, te evalueren en aanbevelingen en suggesties te doen voor verder onderzoek);
- h. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein van het gekozen traject en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel professionals als niet-professionals.

Bijlage 2. Opleidingscurriculum

Masteropleiding Arbeidsrecht

Naam vak	Aantal EC	Semester
Verplichte vakken⁸:		
Arbeidsrecht – werk en zekerheid II	6	1
Grondslagen van het arbeidsrecht	6	1
Collectief arbeidsrecht	6	1
Arbeidsrecht over de grens ⁹	6	1
Conflicten in het arbeidsrecht (ook ALP vak)	6	2
Gebonden keuzevakken¹⁰	6	
Arbeidsrecht in de onderneming	6	2
Sociale effecten van regulering van werk	6	2
Gebonden keuzevakken: Amsterdam Law Practice	6	
Gebonden keuze: overige keuzevakken	6	
Scriptie Arbeidsrecht¹¹	12	2

8 Over de keuzevakken moet nog een beslissing worden genomen

9 Eén vak van 6 EC over twee blokken verdeeld, dus niet apart als 3 EC te volgen.

10 De student kiest één (of beide) van de twee onderstaande vakken. Allebei de vakken volgen mag ook. Beide vakken zijn discipline-overschrijdend: Arbeidsrecht in de onderneming combineert twee rechtsgebieden en Sociale effecten van regulering van werk plaatst het arbeidsrecht in het perspectief van andere disciplines zoals economie of sociologie.

11 Eén vak, ook over twee blokken verdeeld

Masteropleiding Fiscaal Recht

Track Fiscaal recht

Naam vak	Aantal EC	Semester
Fiscale winstbepaling	6	1
Tax Accounting I	6	1
Belastingheffing van concerns	6	1
Formeel Belastingrecht (inclusief Fiscaal Proces)	6	1
Tax Accounting II	3	1
Estate planning voor DGA	6	2
Loonheffingen	6	2
Omzetbelasting	9	2
Scriptie Fiscaal recht: Fiscaal recht	12	

Track Internationaal en Europees belastingrecht

Naam vak	Aantal EC	Semester
Fiscale winstbepaling	6	1
Tax Accounting I	6	1
Belastingheffing van concerns	6	1
Formeel Belastingrecht (inclusief Fiscaal Proces)	6	1
Tax Accounting II	3	1
Transfer Pricing	6	2
Internationaal belastingrecht en dividendbelasting	9	2
Europees belastingrecht, direct	6	2
Scriptie Fiscaal recht: Internationaal en Europees recht	12	

Masteropleiding Gezondheidsrecht

	Semester 1		Semester 2	
	Blok 1.1: 8 weken	Blok 1.2: 8 weken	Blok 2.1: 8 weken	Blok 2.2 en 2.3: 8 + 4 weken
	Inleiding gezondheidsrecht (6 EC)	Zorgverzekeringsrecht (6 EC)	Scriptie (3 EC)	Scriptie (9 EC)
	Medische aansprakelijkheid (6 EC)	Internationaal en Europees gezondheidsrecht (6 EC)	Rechtshandhaving in de gezondheidszorg (6 EC)	Rechtsvragen begin en einde leven (6 EC)
	Patiëntenrechten: theorie en praktijk (3 EC) (Theoriedeel)	Patiëntenrechten: theorie en praktijk (3 EC) (Praktijkdeel)	Zorginstelling en recht (6 EC)	
EC	15	15	15	15

De student mag een van de *rode* vakken inruilen voor een keuzevak elders of een stage.

Masteropleiding Informatierecht

Naam vak	Aantal EC	Semester
Verplichte vakken:		
Informatierecht	12	1
Intellectueel eigendomsrecht	12	1
Onderzoekspaper op het gebied van Informatierecht óf Intellectuele eigendom	6	1
Gebonden keuzevakken⁷:		
Clinic technologie, media en communicatie	6	1 en 2
Information Law & Policy Lab	6	1 en 2
IViR Research Internship	6	1 en 2
Stage	6	1 en 2
International Media Law, Policy and Practice	6	2
Patent Law	6	2
Privacy en gegevensbescherming	6	2
International Intellectual Property Law	6	2
Telecommunicatie- en platformregulering	6	2
Scriptie Informatierecht		
	12	

⁷ De student kiest drie gebonden keuzevakken van elk 6 EC ter verdieping.

Masteropleiding Privaatrecht

Track Privaatrechtelijke rechtspraak

Naam vak	Aantal EC	Semester
Verplichte vakken	18	
Aansprakelijkheid en schade	6	1
Bijzondere overeenkomsten	6	1
Internationaal privaatrecht	6	1
Gebonden keuzevakken: Relatievermogensrecht óf Financiering en Zekerheid⁹	6	
Relatievermogensrecht	6	1
Financiering en zekerheid	6	2
Gebonden keuzevakken: Profiel algemeen verdiepend privaatrecht¹⁰	18	
Arbeidsrecht - Individueel	6	1
Comparative Law	6	1
Vennootschaps- en rechtspersonenrecht	12	1
European Contract Law	6	1
International Commercial Arbitration	6	1
Verzekeringsrecht	6	1
Advocatuur en beroepsethiek	6	2
Consumentenrecht	6	2

9 De student maakt een keuze tussen Financiering en zekerheid (6 EC) en Relatievermogensrecht (6 EC). Als de student het vak Financiering en zekerheid kiest, volgt de student de vakken in onderstaande lijst van het profiel algemeen verdiepend privaatrecht. Als de student het vak Relatievermogensrecht kiest, volgt de student de vakken in onderstaande lijst van het profiel sociaal verdiepend privaatrecht.

10 De student kiest voor 18 EC vakken uit de onderstaande keuzevakkenlijst van het profiel algemeen verdiepend privaatrecht. Binnen deze 18 EC kan de student voor 6 EC ('de vrije ruimte') een vak kiezen uit de lijst van het andere profiel inclusief Relatievermogensrecht. Onder goedkeuring van de Examencommissie kan de student voor deze 6 EC een vak kiezen uit andere juridische universitaire masteropleidingen mits dat vak voldoende raakvlak heeft met de masteropleiding en niet overlapt met verplichte of gebonden keuzevakken van de desbetreffende opleiding.

Naam vak	Aantal EC	Semester
European Tort Law	6	2
Finance, Security and Insolvency	6	2
Publieke belangen en het privaatrecht	6	2
Gebonden keuze: ALP, Profiel algemeen verdiepend privaatrecht¹¹	6	
Amsterdam Law Clinics	6	1 en 2
Willem C. Vis International Moot Court	6	1 en 2
Stage	6	1 en 2
Capita Selecta Civiele Procespraktijk	6	2
Legal Tech Lab	6	2
Practicum privaatrechtelijke rechtspraktijk	6	2
Justice Entrepreneurship	6	2
Gebonden keuze: Profiel sociaal verdiepend privaatrecht¹²	18	
Arbeidsrecht – Individueel	6	1
Comparative Law	6	1
Consumer Rights in the Digital Single Market	6	1
Medische aansprakelijkheid	6	1
Human Rights in Private Law	6	1
Erfrecht	6	2
Huurrecht	6	2
Advocatuur en beroepsethiek	6	2
Consumentenrecht	6	2
Gebonden keuze: ALP, Profiel sociaal verdiepend privaatrecht¹³	6	
Amsterdam Law Clinics	6	1 en 2
Stage	6	1 en 2
Capita Selecta Civiele Procespraktijk	6	2
Legal Tech Lab	6	2
Practicum privaatrechtelijke rechtspraktijk	6	2
Justice Entrepreneurship	6	2
Scriptie Privaatrecht: Privaatrechtelijke rechtspraktijk	12	

11 Het aantal vakken dat de student volgt binnen de Amsterdam Law Practice dient minimaal 6 EC en mag maximaal 12 EC bedragen. Wanneer de student voor Willem C. Vis Moot Court (6 EC) of voor 2 ALP vakken kiest, kan de student maar voor 12 EC aan keuzevakken kiezen uit het profiel algemeen verdiepend privaatrecht.

12 De student kiest voor 18 EC vakken uit de onderstaande keuzevakkenlijst van het profiel sociaal verdiepend privaatrecht. Binnen deze 18 EC kan de student voor 6 EC ('de vrije ruimte') een vak kiezen uit de lijst van het andere profiel inclusief Financiering en zekerheid. Onder goedkeuring van de Examencommissie kan de student voor deze 6 EC een vak kiezen uit andere juridische universitaire masteropleidingen mits dat vak voldoende raakvlak heeft met de masteropleiding en niet overlapt met verplichte of gebonden keuzevakken van de desbetreffende opleiding.

13 Het aantal vakken dat de student volgt binnen de Amsterdam Law Practice dient minimaal 6 EC en mag maximaal 12 EC bedragen. Wanneer de student voor 2 ALP vakken kiest, kan de student maar voor 12 EC aan keuzevakken kiezen uit het profiel sociaal verdiepend privaatrecht.

Track Commerciële rechtspraktijk

Naam vak	Aantal EC	Semester
Verplichte vakken	36	
Bijzondere overeenkomsten	6	1
Vennootschaps- en rechtspersonenrecht	12	1
Internationaal privaatrecht	6	1
Financieel recht	6	2
Insolventierecht en corporate finance	6	2
Gebonden keuzevakken¹⁴	12	
Comparative Law	6	1
European Competition Law	12	1
Amsterdam Law Clinics	6	1 en 2
Willem C. Vis International Moot Court	6	1 en 2
Stage	6	1 en 2
European Contract Law	6	1
International Commercial Arbitration	6	1
European Company Law	6	2
Financiering en zekerheid	6	2
Legal Tech Lab	6	2
Advocatuur en beroepsethiek	6	2
Arbeidsrecht in de onderneming	6	2
Corporate Governance	6	2
Finance, Security and Insolvency	6	2
Fusies & overnames en Joint Ventures	6	2
Justice Entrepreneurship	6	2
Scriptie Privaatrecht: Commerciële rechtspraktijk	12	

14 Uit onderstaande lijst kiest de student vakken voor een totale studielast van 12 EC. In plaats van European Competition Law (12 EC) kan de student ook kiezen voor Foundations of EU Competition Law (6 EC). De student mag naast het verplichte ALP-vak Insolventierecht en corporate finance maximaal één vak binnen Amsterdam Law Practice volgen. Dat betekent dat de student Stage, Amsterdam Law Clinics, Legal Tech Lab, Justice Entrepreneurship óf Willem C. Vis International Moot Court kan volgen.

Masteropleiding Publiekrecht

Track Staats- en bestuursrecht

Naam vak	Aantal EC	Semester
Verplichte vakken	30	
Democratie en rechtsstaat	6	1
Staats- en bestuursrecht in een samengestelde rechtsorde	6	1
Burger en overheid	6	1
Staats- en bestuursrecht carrousel	6	1 en 2
Staats- en bestuursrecht in de praktijk	6	2
Gebonden keuzevakken	12	
Decentralisatie en handhaving	6	1
Omgevingsrecht	6	1
Financiering door de overheid: subsidies, staatssteun en financiering nieuwe stijl	6	2
Politiek staatsrecht	6	2
Gebonden keuzevakken⁹	0	
Krijgsmacht en staatsrecht	6	1
Amsterdam Law Clinics	6	1 en 2
Stage	6	1 en 2
Studentenparlement	6	1 en 2
VAR pleitwedstrijd	6	2
Advocatuur en beroepsethiek	6	2
Justice Entrepreneurship	6	2
Publieke belangen en het privaatrecht	6	2
Scriptie Publiekrecht: Staats- en bestuursrecht	12	

9 De student kan uit deze lijst voor maximaal 6 EC een vak kiezen ter vervanging van een vak van 6 EC van de bovenstaande lijst Gebonden keuze. Onder goedkeuring van de Examencommissie kan een student ook voor 6 EC een vak kiezen uit andere universitaire masteropleidingen mits dat vak voldoende raakvlak heeft met de masteropleiding en niet overlapt met verplichte of gebonden keuzevakken van de desbetreffende opleiding

Track Strafrecht

Naam vak	Aantal EC	Semester
Verplichte vakken	36	
Strafrecht en rechtsstaat	6	1
Verdieping materieel strafrecht	6	1
Georganiseerde criminaliteit	6	1
Opsporing en vervolging in Europees perspectief	6	1
Onderzoek ter terechtzitting en bewijs	6	2
Oefenrechtbank strafrecht	6	2
Strafrechtelijk sanctierecht	6	2
Gebonden keuzevakken¹⁰	6	
Jurisdiction and Cooperation in Criminal Matters	6	1
Krijgsmacht en staatsrecht	6	1
Amsterdam Law Clinics	6	1 en 2
Stage	6	1 en 2
International Criminal Tribunals – Procedural Aspects	6	1
International Criminal Tribunals – Substantive Law	6	1
European Criminal Law	6	2
Transnational Criminal Law	6	2
Advocatuur en beroepsethiek	6	2
European Human Rights Law	6	2
Militair straf-en tuchtrecht	6	2
Scriptie Publiekrecht: Strafrecht	12	

10 De student kiest een vak uit de onderstaande keuzevakkenlijst. Onder goedkeuring van de examencommissie kan de student ook voor 6 EC een vak kiezen uit andere universitaire masteropleidingen mits dat vak voldoende raakvlak heeft met de masteropleiding en niet overlapt met verplichte of gebonden keuzevakken van de desbetreffende opleiding.

Bijlage 3. Bezoekprogramma

Dag 1: 3 april 2024

09.00	09.15	Ontvangst en welkom	
09.15	09.45	Vooroverleg panel (intern) & open spreekuur	
09.45	10.15	Gesprek facultair management	
10.15	11.00	Gesprek met opleidingsmanagement B Rechtsgeleerdheid, M Privaatrecht, M Publiekrecht, M Arbeidsrecht, M Gezondheidsrecht	
11.00	11.30	Pauze	
11.30	12.10	Gesprek met studenten B Rechtsgeleerdheid	
12.10	12.50	Gesprek met docenten B Rechtsgeleerdheid	
12.50	13.45	Lunch	
<i>Parallelsessies 1</i>			
13.45	14.15	Gesprek met studenten M Privaatrecht	Gesprek met studenten M Publiekrecht
14.15	14.45	Gesprek met docenten M Privaatrecht	Gesprek met docenten M Publiekrecht
14.45	15.15	Pauze	
<i>Parallelsessies 2</i>			
15.15	15.45	Gesprek met studenten M Arbeidsrecht	Gesprek met studenten M Gezondheidsrecht
15.45	16.15	Gesprek met docenten M Arbeidsrecht	Gesprek met docenten M Gezondheidsrecht
16.15	18.15	Opstellen voorlopige bevindingen B Rechtsgeleerdheid, M Privaatrecht, M Publiekrecht, M Arbeidsrecht, M Gezondheidsrecht	

Dag 2: 4 april 2024

08.45	09.00	Aankomst panel	
09.00	09.45	Gesprek met opleidingsmanagement M Law & Finance, M Informatierecht, M European Private Law, M International Criminal Law, M International and European Law	
09.45	10.15	Pauze	
10.15	11.00	Gesprek met Examencommissie	
<i>Parallelsessies 3</i>			
11.00	11.30	Gesprek met studenten M European Private Law	Gesprek met studenten M International Criminal Law
11.30	12.00	Gesprek met docenten M European Private Law	Gesprek met docenten M International Criminal Law
12.00	13.00	Lunch	
<i>Parallelsessies 4</i>			
13.00	13.30	Gesprek met studenten M International and European Law	Gesprek met studenten M Informatierecht
13.30	14.00	Gesprek met docenten M International and European Law	Gesprek met docenten M Informatierecht
14.00	14.30	Pauze	

14.30	15.10	Gesprek met studenten M Law & Finance
15.10	15.50	Gesprek met docenten M Law & Finance
15.50	18.00	Opstellen voorlopige bevindingen M Gezondheidsrecht, M Informatierecht, M European Private Law, M International Criminal Law, M International and European Law (panel intern)

Dag 3: 5 april 2024

08.45	09.00	Aankomst panel
09.00	09.30	Overleg panel intern
09.30	10.15	Gesprek met opleidingsmanagement B en M Fiscaal Recht, M International Tax Law
10.15	10.30	Pauze
10.30	11.00	Gesprek met studenten B en M Fiscaal Recht
11.00	11.30	Gesprek met docenten B en M Fiscaal Recht
11.30	12.00	Pauze
12.00	12.30	Gesprek met studenten M International Tax Law
12.30	13.00	Gesprek met docenten M International Tax Law
13.00	14.00	Lunch
14.00	15.00	Opstellen voorlopige bevindingen B en M Fiscaal Recht, M International Tax Law (panel intern)
15.00	15.30	Vorbereiden eindgesprek (panel intern)
15.30	16.15	Eindgesprek management alle opleidingen
16.15	17.00	Opstellen laatste bevindingen
17.00	17.30	Mondelinge terugkoppeling

Bijlage 4. Geraadpleegde materialen

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 15 eindwerken per opleiding bestudeerd. De gegevens van de eindwerken zijn op aanvraag beschikbaar bij Academion. De selectie is als volgt verdeeld over tracks en varianten:

Opleiding	Verdeling eindwerken per variant	Verdeling eindwerken per afstudeertrack
B Fiscaal Recht	N.v.t.	N.v.t.
B Rechtsgeleerdheid	N.v.t.	N.v.t.
M Arbeidsrecht	Voltijd 13 Deeltijd 2	N.v.t.
M European Private Law	Voltijd 13 Deeltijd 2	N.v.t.
M Fiscaal Recht	Voltijd 12 Deeltijd 3	Fiscaal recht 7 Internationaal en Europees belastingrecht 8
M Gezondheidsrecht	N.v.t.	N.v.t.
M Informatierecht	Voltijd 13 Deeltijd 2	N.v.t.
M International and European Law	Voltijd 13 Deeltijd 2	European Competition Law and Regulation 4 European Union Law 2 International Trade and Investment Law 3 Public International Law 6
M International Criminal Law	N.v.t.	Transnational Criminal Law 12 ICL (Joint programme) 3
M Law & Finance	N.v.t.	N.v.t.
M International Tax Law	N.v.t.	N.v.t.
M Privaatrecht	Voltijd 13 Deeltijd 2	Privaatrechtelijke rechtspraak 8 Commerciële rechtspraak 7
M Publiekrecht	Voltijd 13 Deeltijd 2	Staats- en bestuursrecht 9 Strafrecht 6

Daarnaast heeft het panel voor en tijdens het bezoek onder andere de volgende materialen geraadpleegd:

- Rapporten en besluiten vorige NVAO-beoordeling
- Canvas-omgeving alle vakken
- Zelfevaluaties en bijlagen
  - Algemeen deel
    - Domeinspecifiek referentiekader Rechtsgeleerdheid
    - Eisen Convenant civiel effect
    - Facultair onderwijsbeleid
    - Facultair Strategisch Plan en Onderwijsvisie
    - Facultair toetsbeleid en facultair toetskader
    - Onderwijsvisie Faculteit der Rechtsgeleerdheid en infographic, 2022
    - Onderwijs- en Examenregelingen bachelors, Nederlandstalige masters en Engelstalige masters, 2023-2024

- Regels en richtlijnen Examencommissie Faculteit der Rechtsgeleerdheid, 2023-2024
- Memo Lessen uit Corona, 2022
- Programma onderwijsvernieuwing – probleemanalyse, 2019
- Plan van aanpak onderwijsvernieuwing Masters en procesflow, 2021
- Besluit tot start pilot-fase Amsterdam Law Practice (ALP), 2018
- Taken, werkwijze en samenstelling Adviesraad Nederlandstalige juridische opleidingen, 2017
- Opleidingsspecifieke delen
  - Schematische weergave van het curriculum van de opleiding
  - Eindtermen zoals geformuleerd in de OER
  - Koppeling eindtermen aan Dublin descriptoren
  - Samenstelling van het docententeam
  - Materialen van een aantal geselecteerde vakken
  - Uitstroomprofiel
  - Toetsprogramma
  - Rendementen van de afgelopen jaren
- Aanvulling OER voor schakelprogramma's FdR 2023-2024
- Infographic en hand-out aanwezigheidsplicht bachelors
- Aanvullende informatie m.b.t. de inzet van externe docenten en scriptiebegeleiders